

EKSEGEZA STARE ZAVEZE –  
PREROKI

izpit

LJUBLJANA  
2005/2006



# 1. KAJ JE PREROK?

Judovski kanon se razlikuje od krščanskega po tem, da imajo Judje ožji in širši kanon. Ožji kanon vsebuje postavo, preroke in pisce. Imenuje pa se ta ožji kanon **Tanak**.

**Pentatevh** je zvitok petih knjig. Judje smatrajo Mojzesa za največjega preroka in ne očaka. Mojzes je prejel postavo kot prerok. Za njim ni stal noben prerok, ki bi bil njemu enak. Pentatevh je zbirka knjig, kjer je Mojzes glavni prerok.

Najvažnejši spisi v judovskem svetem pismu so preroki, zaradi funkcije preroka. PREROKI so najpomembnejši del SZ in so izrednega pomena za NZ. Preroška literatura je zelo obsežna.

Preroki se delijo v zgodnje in pozne preroke. V krščanskem smislu ne uporabljamo izraza preroki za zgodovinske preroke (zgodovinske knjige).

Judje so prevedli celotno SZ v grščino. To je tako imenovana SEPTUAGINTA, kjer imamo vse knjige hebrejske biblije in še nekaj knjig, ki jih v kanonu ni. Septuaginta je bila celotna sprejeta v prvi Cerkvi in komaj protestanti so izključili te spise ter jih poimenovali apokrif. Obstajajo tudi apokrif v hebrejščini, ki pa jih Judje niso sprejeli, torej ne gre za lingvistične razloge.

Zaporedje knjig v Septuaginti ni isto kot tisto v judovskem kanonu. Do kraljev je enako, od Kroniške knjige pa do Estere, pa so v tretjem delu = zgodovinske knjige. Judje imajo za rane preroke tiste najbolj klasične knjige, ki jih mi še imenujemo zgodovinske knjige. Judje vso pozornost posvečajo postavi in njenemu preroškemu vidiku. Verjamejo, da je Mojzes prejel postavo in je zato najpomembnejši prerok. Judje smatrajo preroštvo za odločilno in preroško literaturo razumejo širše kot kristjani.

- Kaj je preroštvo

Ni gotovo kaj ta beseda etimološko pomeni (nveim).

Najbolj značilen izraz za preroke je VIDEK (hoze, roe); videl sem = to videnje je bilo dano

Videnje označuje bistvo preroškega razodetja. Vidi nekaj kar je Bog razodel v njegovi duši. Po videnjih je zelo znana apokaliptična literatura, kamor spada tudi Daniel.

(Jožef vidi snope, ki se klanjajo. Dobim reakcijo, ne pa razlage. Te sanje so nas pretresle, občutek, da gre za nekaj resnega, ne dobimo pa razlage. Na koncu zgodbe se izkaže, da je prav imel Jožef in zaradi velikega daru odpuščanja izpade zelo pozitiven, bratje pa zelo negativni. Jožef mora storiti samo to, kar je Božja volja, ki se lahko tudi razodene.)

Preroki so prepričani, da je v iskanju božje volje, le-to tudi mogoče spoznati.

(Očitno pri Jožefovi zgodbi je, da ni imel skušnjav, ki mu jih bratje očitajo, ampak je samo povedal kar je videl.)

Jožefa lahko primerjamo z vsakim prerokom, ker vedno ravna v skladu z božjo voljo. Hkrati z videnjem mu ni bila dana celotna razlaga in posledice. Sam prerok torej nima vpogleda v vse skrivnosti.

**Namen videnja, ki ga Bog daje, je obenem videnje meja človeškega spoznanja. Prerok ne sme izsiljevati neko spoznanje. Ko Bog da neko spoznanje, pa ga mora upoštevati takšno kot je. Treba je zaupati Bogu, da ti bo dal razlago, ko pride čas.**

Ena izmed naših glavnih lastnosti je nepotrpežljivost. Hočemo takoj vse razodeti, ne počakamo, da nam Bog razkrije ob pravem času. Če pa si jaz ne upam razlagati zaradi zavedanja svojih mej, je tukaj upanje, da bo Bog razodel ob pravem času. VIDENJE = nekaj kar ima duhovno vsebino. V SP ni nič brez duhovne globlje vsebine.

Za SP velja, da samo del zgodbe ni dovolj za interpretacijo, včasih celo celotna zgodba ni. Celotni kanon določa razlago zgodbe.

- Vse SP je sveto, visoka pesem je najsvetejša

Veličina SP tekstov je v tem, da izražajo neskončno več, kot to kar je sveti pisatelj mogel videti. S tem, ko poskušamo izpostaviti nek vidik, lahko pozabimo, da je to le del resnice. Pri vsaki razlagi se moramo zavedati, da nam nikoli ne bo dano priti do dna vsej skrivnosti. Moja naloga je le poskus iskanja pomena v upanju, da nam Sveti Duh daje razsvetljenje.

MOJZES je bil VIDEČ. To pomeni, da je doživel zelo intenzivno videnje Boga. Videnje je nekakšno doživetje, zunanja podoba, drugo vprašanje pa je kaj je prerok videl v duši. Možno je, da je marsikaj opisanega resnično bilo tako videno. Duhovno, teološko videnje se ne izčrpa oziroma se ne pokriva s fizičnim videnjem. Pisec govori o svojem videnju, vsebina pa presega zmožnosti vidca, da v polnosti pojasni to videnje. Bog se noče materializirati, zato se razodeva prikrito, nedoločeno, pa vendar se razodene dovolj, da ga vsak posameznik pri sebi dojame.

Mojzesovo videnje na gori imenujemo neposredno videnje (Mojzes ugotovi, da videnje gorečega grma, ki ne izgori, nosi v sebi globljo razsežnost – odprto ostaja vprašanje, kako si on sam v svoji duši razlaga to videnje in kaj ob njem čuti.)

- Kaj je glavni namen prerokov

Zakaj Bog nekoga pokliče, se mu razodene in dopusti videnje? O tem vprašanju razpravlja SPINOZA v Poslanstvu prerokov (politično-teološki traktat):

- da razbijejo Izraelovo ošabnost

glede na to, da je sporočilo prerokov namenjeno vsem, gre za dejstvo, da razbijejo ošabnost vsakega posameznika in vseh ljudi.

(Mojzes je poslan, da stopi pred faraona in da razbije njegovo ošabnost, domišljavost. Po splošnih znamenjih pridejo posebna, katerih namen je prisiliti faraona, da uvidi Božjo veličino. Tudi nadloge niso pomagale popolnoma. Faraon, ki je vztrajal pri svojem, je moral biti pokončan in s tem je njegova ošabnost popolnoma uničena.)

Razbiti ošabnost pomeni razbiti neupravičeno last oblasti nad drugimi. Šibkejši so predmet Božje rešitve. Gre za višji cilj. **Preroki so poslani, da oznanjajo avtoriteto Boga, ki je predvsem rešitelj.** Rešiti nekoga, pa pomeni ukrotiti tistega, ki izvaja

oblast nad šibkim. Vedno gre za vprašanje prave avtoritete in s tem tudi za vprašanje rešitve.

- rešitev zatiranih

Bog se razodeva kot nekdo, ki prinaša rešitev tistim, ki so zatirani. Mesijanski in eshatološki teksti oznanjajo rešitev tudi v prihodnosti. Videnje lahko zajema preteklost, sedanost in prihodnost. Prerok se mora zavedati znamenja časa. Njegov namen je v sedanosti videti stvari, prihodnost pa je sekundarna. Prerok vidi vzročno povezanost med stanji v sedanosti na moralni ravni.

- Retrospektivno preroštvo

Iz preteklosti sklepaš zakaj se je danes tako zgodilo. Mi živimo v sedanjem trenutku. (navadno pa prerok vidi sedanost in sklepa na prihodnost)

Goethe: Če hočeš razumeti pesnika, moraš spoznati njegovo deželo. Zelo pomembno je okolje pri spoznavanju in razumevanju.

Če želiš SP globlje razumeti, moraš poznati Palestino (Jeruzalem). Papež Janez V. zelo poudarja, da bi moral vsak pastoralni delavec 1x na leto obiskati Sveto deželo.

SP je inkarnacija besedila v konkretno deželo, simbole. Med najbolj univerzalne simbole dežele spadajo puščava, voda, sonce; simboli na človeški ravni pa so mati, oče, brat. So tudi kulturno pogojeni simboli, kjer moraš predelati snov, oziroma študirati, da se jih razume. Sporočilo je utelešeno v simbole.

Naš cilj je videti ali skozi osebo deluje Sveti Duh ali zli duh. Moramo videti ali je v ospredju sporočila težnja preroka po etično-metafizični naravnosti, po razbitju ošabnosti...

Intuicija je tista, da ti uvidiš če te neka stvar moralno zavezuje. To je notranji uvid. Večkrat pride tudi do notranjih sintez.

Temeljna dilema za razumevanje SP je moralna. Kdor ne zna brzdati svoj jaz, ne more uvideti. Kdor je ošaben ne razume. SP je po definiciji etika, knjiga, ki predpostavlja videnje. Človek je osebno bitje v katerem poteka dialog med Bogom in njim. Razumevanje ne pomeni le izbiranja podatkov, ker se dogaja v globini moje duše. Vse izhaja iz bivanjskega jedra.

Pri vseh prerokih se zgodi »potres« - vdor božjega v to osebo, ki je potem determinirana.

**Kaj je prerok?** Prerok ima dve karizmi, dve značilnosti, ki ga delata preroka:

- **poklic:** prerok se ne prijavi za svojo službo, ampak je poklican, je skoraj prisiljen v to dejanje, zato je ponavadi bolj čemerne volje. Prerok mora izvršiti svoje poslanstvo, če ne je še bolj čemer in nesrečen. Njegov poklic je nujen. Tu ni nobene filozofije. Prerok mora iti, oznaniti in to je to. Gre za večni Božji načrt, ki je neodvisen od načrtov poklicanega. Bistvo je torej, da je prerok poklican. Če ne izpolni Božje volje, čeprav je situacija absurdna, si pokončan. Svojo poklicanost čutijo dramatično. Ko se v odločnem trenutku podre, konča svojo poklicanost, ne more več vstati. Dejanje je končano.

- **poslanstvo ali naloga:** zakaj so preroki poklicani? Preroki so znanilci časa, kličejo k spreobrnjenju, so varuhi in razlagalci Božje besede. Poslanstvo je razbiti upornost Izraela. Tu se kaže razlika med vernim in nevernim? Ne moreš se upreti Bogu, če ga ne priznaš. Razlika je to, da verni človek greši z očitkom slabe vesti. Neverni pa brez obžalovanja slabe vesti.

## 2. IZAIJA

### 2.1. UVOD V KNJIGO PREROKA IZAIJA

Po tradicionalni trditvi, ki je izpričana že v 2. stol. pr. Kr in izražena v mnogih spisih Nove zaveze gre za delo enega avtorja, preroka Izaija, ki je živel v 8. in 7. stoletju pr.Kr.

Po njihovem je mogoče knjigo razdeliti na dva dela:

1. **1-36:** poglavja govorijo o Izaijevi sodobnosti; ker prerok v teh poglavjih predvsem razkrinkava greh in opozarja na Božjo kazen in jih imenujejo *Knjige sodbe*.
2. **30-66:** so poglavja, ki so izraz prerokovega vpogleda v prihodnost, ko bo Božje ljudstvo odpeljano v Babilon in ko se bo vrnilo od tam.

V novejših časih pa med kritičnimi eksegeti prevladuje teorija, da je Izaijeva knjiga sestavljena iz treh delov:

1. **1-39:** delo zgodovinskega preroka Izaija z nekaterimi dostavki
2. **40-55:** naj bi bil delo neznanega avtorja, ki je živel med izgnanci v Babilonu in je med njimi, kot že pred njim Ezekiel, opravljal poslanstvo tolažbe
3. **56-66:** naj bi nastal v času obnove judovske skupnosti pod Ezrom in Nehemijem.

Za preroka 8. stoletja je imel Jeruzalem poseben pomen: bil je Božje mesto, ki je moralo vzdržati pred sovražnimi napadi. Toda padec Jeruzalema leta 587 je to gotovost na videz zanikal. Trenutna izguba Jeruzalema ni izgnancem vzela vere. Toda Jeruzalem je imel po vrnitvi zelo neznatno vlogo, daleč od sijaja Davidovih in Salomonovih časov: zato pa je bolj kot kdaj koli prej postal izhodiščna točka za izredno veliko upanje.

To bo središče, h kateremu bodo vreli narodi (prim. pogl.: 2). Poslednji časi so prikazani v apokaliptični barvi, še posebno v poglavjih 24-27, ki jih imenujemo *Izaijeva apokalipsa*.

V vsej Izaijevi knjigi prevladuje **vera v vzvišeno moč Božje besede**. Beseda, ki jo oznanjujejo preroki se mora uresničevati, ne ostane prazna. Prvo in drugo poglavje (2,1-5) sta kot predgovor vsem 66 poglavjem. Ta predgovor hoče odgovoriti na glavna vprašanja judovske skupnosti in jih izročiti kot **ključ** za branje te knjige, v kateri je bolj kot v kateri koli drugi lahko spoznala sebe:

- pravičnost, se pravi pravičen odnos in resnica do Boga
- Bog je vedno isti, lahko oprošča in omogoča ponovne začetke, toda nezvestoba v vseh njenih oblikah je zmeraj kaznovana
- Jeruzalem je nastal kot znamenje Božje navzočnosti, zvestobe in sodbe in bo os vesoljne zgodovine.

Izaija je bil poklican za preroka okoli leta 740. Njegovo delovanje se je raztegnilo na obdobje vsaj štirideset let, ki pa ga poznamo le deloma. Prerokova vera je trdna, v miru in **ponižnem zaupanju** in se opira na znamenja, med drugim na Emanuelovo rojstvo (prim. 7, 14).

Čeprav so Izaija iskali zaradi njegovih nasvetov, ga je poslušala le manjšina. Uradni predstavniki vere, duhovniki in celo preroki ga niso poslušali in so ga obsipavali s porogljivimi izjavami, kar jim je prerok tudi vračal (prim.: 28,7).

Izaijevo sporočilo, ki je izraženo v čudovitem jeziku in v razgibanem slogu, od parabole, obtožnice na procesu, pogrebne žalostinke pa do ljubezenske pesmi je sporočilo o Božji svetosti, sporočilo o tem, kako Bog vodi zgodovino, o trdni in zaupni veri v vseh okoliščinah, o trajnosti Davidove dinastije, iz katere bo izšel idealni kralj in o središčni vlogi Jeruzalema v odrešenjskem načrtu.

V drugem delu knjige prerok pozdravlja Kira kot osvoboditelja, toda perzijski kralj je zanj samo Gospodov služabnik in vse njegovo preroško oznanjevanje je usmerjeno v to, da bi pokazal veličino Izraelovega Boga. Nikdar monoteizem in poudarjanje edinstvene veličine Boga nista bila tako na višku. En sam Bog je in en sam gospodar vesoljne zgodovine. Univerzalizem je logična posledica monoteizma.

Tretji del knjige je naravnani na drugačno zgodovinsko okolje, namreč na jeruzalemsko skupnost po vrnitvi, ko se skupnost preoblikuje pod vodstvom upravitelja Šebacarja, velikega duhovnika Jošua in Zerubabela, potomca Davidove rodbine.

Ta skupnost je doživljala mnoge težave, ki jih razberemo iz Ezrove in Nehemijeve knjige: težko je obnoviti edinost med ljudstvi, Judje in Samarijani so si zelo nasprotovali, malikovanje je zaradi raznolikosti ljudstva naraslo in odlašanje napovedanega odrešenja, ki ga je prerok tako oznanjal, je povzročalo nekako krizo upanja.

Toda to temačno obdobje je imelo tudi dobre strani: univerzalizem se je ohranil, narodi bodo prišli v Jeruzalem, ki bo postal verska prestolnica vsega sveta. V teh poglavjih, ki so prej sestavljena iz vzporednih prvin kot po nekem načrtu, je eshatološko upanje povezano s spodbudami za sedanost; predvsem gre za to, da se strnejo okrog templja in postave, kar zagotavlja največjo trdnost za vero in za moralo.

## 2.2. Iz 6

Mojzes je največji prerok in njegova poklicanost je podoba poklicanosti Izaije. To poglavje podaja pravno razlago, ki je *teološka* (moralna pravila) in *sociološka* (doktrinalna). Razmerje med vsebino in obliko pa kaže univerzalnost.

Izaija 6 je avtobiografsko poročilo, napisano okoli leta 740 pr.Kr. Deli se na dva dela:

v. 1-4: videnje

v. 5-15: dialog

Prerok poroča o odločilnem trenutku (dejanju) v njegovem življenju. Na to videnje reagira in tako pride do pogovora

### 6

### Bog pokliče Izaija za preroka

#### 1

2 Kr 15,32  
Am 9,1  
Dan 7,9  
2 Km 26,22–23  
Raz 4,2  
20,11

#### 6

1 V letu, ko je umrl kralj Uzija, sem videl Gospoda, ki je sedel visoko na vzvišenem prestolu in njegova vlečka je napolnjevala svetišče.<sup>1</sup>

#### 6

Izaija govori o tem, kako je bil poklican za preroka. Pričakovali bi, da bi pripoved stala na začetku knjige, ne vemo pa, zakaj ni tako. Razlagalci navajajo dva nagiba: tako kot je, stoji pripoved tik pred poročilom o Izaijevem nastopu pred kraljem Aházom, kar predstavlja njegov prvi nastop, in na začetku knjige o Emanuelu, ki je povezana s tedanjo arámsko-efrájmsko grožnjo. Tako nas opis prerokovega poklica uvaja v poročilo o njegovem zgodovinsko oprijemljivem nastopu.

#### 1

*V letu, ko je umrl kralj Uzija:* verjetno v l. 740 pr. Kr. – *in njegova vlečka je napolnjevala svetišče:* to je veliko tempeljsko dvorano, pred presvetim; prim. 1 Kr 6,3–5.17.

#### 2

Ezk 1,11  
Raz 4,8

2 Nad njim so stali serafi in vsak je imel po šest peruti: z dvema si je zakrival obraz, z dvema si je zakrival noge in z dvema je letel.<sup>2</sup>

#### 2

*serafi:* beseda pomeni »goreči«, gre pa za skrivnostna bitja v človeški podobi, ki imajo šest peruti; prim. Ezk 1,5–9; 10. Izročilo je pozneje dalo imeni »kerubi« in »serafi« dvema vrstama angelov. – *z dvema si je zakrival obraz:* da ne bi videl Boga, kajti nihče ne more videti Boga in ostati živ; prim. 2 Mz 33,20. – *z dvema si je zakrival noge:* najbrž od pasu navzdol, da je zakrival svojo nagoto.

#### 3

57,15  
4 Mz 14,21  
Hab 3,3  
Ps 29,9  
72,19  
Raz 4,8

3 Drug drugemu so vzklikali in govorili: »Svet, svet, svet je GOSPOD nad vojskami, vsa zemlja je polna njegovega veličastva!«<sup>3</sup>

#### 3

*Svet, svet, svet:* Božja svetost je osrednja misel Izaijevega oznanila, zato pogostoma imenuje Boga *Sveti Izraelov*; prim. 1,4; 5,19.24; 10,17.20; 12,6; 17,7; 29,19; 30,11.15; 31,1;

<sup>1</sup> Kralj Uzija, kronologijo kraljev je mogoče določiti zelo natančno, tako dobimo letnico. *Izročilo o kraljevanju je izhodišče. Gre za simbolno slikanje nečesa presežnega.*

<sup>2</sup> *Ustvarjeno bitje ne more zreti v božje obličje. Nakazana je ta teološka perspektiva, nedostopnost Boga.*

<sup>3</sup> *Svet, svet, svet...* tu je poudarek na Božji svetosti. Ta vzklik najdemo tudi v Ps 99, v liturgiji. Izraža pa polnost, popolnost, modrost, najvišje dobro, sveto bitje. Besedilo, ki je prišlo v krščansko izročilo.



37,23; 41,14.16.20. Zaradi svoje svetosti Bog zahteva, naj bo tudi človek svet; prim. 3 Mz 19,2. – *GOSPOD nad vojskami*: verjetno gre za ozvezdja, ki se na Božje povelje vsak večer natančno razvrstijo na svoja mesta in predstavljajo posamezne oddelke velike nebesne vojske, urejene Bogu na čast.

<p><b>4</b> 2 Mz 19,16 40,34–35 1 Kr 8,10 Ps 18,8–12 Raz 15,8</p>	<p>4 Podboji vrat so se stresali od glasu vzklikajočih in svetišče je bilo polno dima.<sup>4</sup></p>	<p><b>4</b> <i>in svetišče je bilo polno dima</i>: dim je bil znamenje Božje navzočnosti na Sinaju (prim. 2 Mz 19,16), v šotoru v puščavi (prim. 2 Mz 40,34–35), v svetišču v Jeruzalemu (prim. 1 Kr 8,10–12; Ezk 10,4).</p>
<p><b>5</b> 1,16 2 Mz 33,20 Sod 6,22</p>	<p>5 Tedaj sem rekel: »Gorje mi, izgubljen sem, ker sem mož z nečistimi ustnicami, prebivam sredi ljudstva z nečistimi ustnicami in so moje oči videle kralja, GOSPODA nad vojskami!«<sup>5</sup></p>	
<p><b>6</b> Raz 8,3–5</p>	<p>6 Tedaj je priletel k meni eden izmed serafov in v svoji roki držal žerjavico, ki jo je bil s kleščami vzel z oltarja.<sup>6</sup></p>	
<p><b>7</b> Jer 1,9 Ps 51,3–4 Dan 10,16</p>	<p>7 Dotaknil se je mojih ustnic in rekel: »Glej, tole se je dotaknilo tvojih ustnic, tvoja krivda je izbrisana, tvoj greh je odpuščen.«</p>	<p><b>7</b> <i>tole se je dotaknilo tvojih ustnic</i>: prerok je poslanec Božje besede, predstavlja Božja usta; prim. 2 Mz 4,16; Jer 1,9; Ezk 3,1–3.</p>

## 2.2.1. IZ 6,7-8

Ta vsebina nima paralele. Pokaže kako Bog poseže v človekovo notranjost. Prerok se vseeno zaveda, da pred Bogom ne more postati pravičnik.

Obstaja kozmični red nad katerim je Božja svetost – modrost. Uvid, da Bog ne more biti del sveta. Gre za radikalno razliko med Bogom kot stvarnikom in stvarstvom. Človek je v duhovnem dostojanstvu dvignjen nad svet in je toliko bolj dramatično bitje: razkol med človeško telesno grešnostjo in duhom, ki ga nosi v sebi. Človek mora po Božji svetosti uvideti, da ni pravičnega niti enega. S preroško službo dobiš

<sup>4</sup> Videnje v svetišču. Kaj je prerok videl? *Gospoda na vzvišenem prestolu* → gre za videnje absolutnega. *Serafe s perutmi*, kar pomeni skriti nekaj, kar je profano. To je slovesno vpitje namenjeno kralju na prestolu; trenutek, ko se razodene Božja svetost.

Pisatelju se ne zdi pomembno opisati podrobnosti. Podobe vzame iz izročila. Pomagati si moramo z vzporednimi mesti.

<sup>5</sup> *Nečiste ustnice*: vzklik zaradi občutka grešnosti, lastne in grešnosti ljudstva. To je zelo redko besedilo. Človek je predstavljen kot grešni človek. Grešnost se nahaja v globokem ontološkem smislu. Poklicani dobro ve, da je poklican, da dela dobro, ampak poklic se mu upira. Odziv preroka na videnje, videnje Božje svetosti. Pomembno je, da že v prvem delu prerok zasluti svojo omejenost in majhnost. S tem, ko poudari svojo grešnost pove: kolikor bolj človek uvidi Božjo svetost, toliko bolj se zave svoje majhnosti in grešnosti. S tem, ko prerok doživi vdor Božjega v svoje bitje, kljub vsemu ostane grešno bitje, ki po tem vdoru še bolj čuti svojo grešnost in svoje meje.

<sup>6</sup> *Žerjavica*: videti Boga takšnega, kot je, je greh, ker smo omejena bitja. Ne smemo prestopati svojih meja. Tu se postavi vprašanje: Kdo sme stati pred Gospodom? Preroki so se bali te službe in so želeli uiti, vendar se ne da pobegniti (glej prerok Jona). *Angel sežge krivdo*: potem, ko izpove svojo krivdo in angel posreduje, je pripravljen iti. To je podobno kot odveza. Če je prerok lahko postal prerok, je moral doseči očiščenje, tako je postal prerok, ki je do konca zvest, ker je notranje zavezan.

samo nove uvide svoje grešnosti in tega, da je Bog z nami in da so nam grehi odpuščeni. To ne pomeni, da ne bo padca! Prevlada notranji determinizem vere, ki premaga vse ovire.

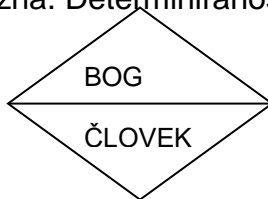
**Ali je človek drugačen s tem božjim posegom?** Pavel je zares vse videl drugače, kljub temu pa ostane občutek, da ima v sebi dobro in slabo. S tem, ko vidiš dobro si bolj obvarovan, da ne zaideš skušnjavam, to pa ne pomeni, da nikoli ne moreš pasti.

SP govori o množici krivih prerokov; **v čem je razlika med ljudmi, ki se imajo za preroke in med tistimi, ki so?**

Najbolj bistveno je, da se preroki zavedajo, da to niso po svoji izbiri. Pomembno je tudi, da se po božjem posegu nekaj spremeni. Svoboda ne bi bila vprašanje, če ne bi imeli opravka s hudobnim duhom. Hudobni duh je vprašanje, ki se ga ne da logično razumeti. Prerok ima svobodo, da se vsak dan znova odloča za Boga ali za slabo, ki mu podleže. Krivi preroki so verjetno naredili tudi kaj dobrega, vendar vedno podlegajo kompromisom in padejo v odločilnem trenutku. Verjetno je možno, da Bog neko osebo determinira samo za dobro. Ampak če bitje kot angel lahko pade, je možnost, tudi za človeka, saj je razpet med dvojno resničnost omejenosti sveta in Božje svetosti.

Svoboda:

Bog nima možnosti izbire med dobrim in zlom, ker zla ne pozna. Determiniranost samo v okviru dobrega.



Človek izbira med oblikami dobrega, pa tudi med dobrim in zlom, kar je posledica omejenosti. Zlo je del tega sveta in je za nekaj dobro.

Bistvo Božje svobode je totalna determinacija. Božja svoboda velja le znotraj dobrega. Bog kliče vse enako k odrešitvi, človek pa lahko to sprejme ali ne. Pojem Boga pomeni absolutno dobro. Bog nima možnosti izbirati med dobrim in slabim, ker zla ni. Naše zlo je samo druga oblika dobrega, tega ni mogoče racionalno razložiti. Zlo je del tega sveta in je za nekaj dobro.

## 2.2.2. VPRAŠANJE KRIVDE IN OČIŠČENJA KRIVDE

Izaija je solidaren v grešnosti ljudstva. Zelo poudarja svojo grešnost. Ne gre za vprašanje koliko greha imaš, ampak za občutljivost. Med vernimi je ta občutek močnejši. Človek je grešno bitje in živi v grešnem svetu – to moramo sprejeti in iz tega izvleči najboljše možno.

Platon: tisti, ki dela krivico, je na slabšem kot tisti, ki jo trpi.

Vsako slabo dejanje se avtomatično kaznuje, ker mu noben Bog ne more pomagati. Narediti krivico pomeni avtomatično kaznovati se. To je razkroj duše. Edina rešitev za tistega, ki dela slabo je, da to spozna, prizna in se spreobrne. Najhujše kar se lahko človeku zgodi je, da krivde ne prizna in se ne spreobrne. Verni greši z občutkom slabe vesti, neverni pa brez tega. Torej je bolj logično, da nekdo s tako globokim spoznanjem kot prerok, prizna svojo krivdo. Koliko bolj je človek veren, toliko bolj se

takoj zave kdaj greši in greši s slabo vestjo. Največja možna laž, ki se lahko zgodi, je sprenevedanje, da greha ni in da lahko počnemo kar želimo.

<p><b>8</b> 40,6 2 Mz 4,13 1 Kr 22,20</p>	<p>8 Nato sem slišal glas Gospoda: »Koga naj pošljem? Kdo bo šel za nas?« Rekel sem: »Tukaj sem, pošlji mene!«<sup>7</sup></p>	<p><b>8</b> <i>pošlji mene</i>: očiščeni prerok premaga prejšnji strah in se takoj odzove klicu.</p>
<p><b>9</b> 43,8 Mdr 4,14 Mt 13,14–15 Mr 4,12 Apd 28,26–27</p>	<p>9 Rekel je: »Pojdi in reci temu ljudstvu: Poslušajte, poslušajte, a ne razumevajte, glejte, glejte, a ne spoznavajte!<sup>8</sup></p>	<p><b>9–10</b> Silna grožnja spominja na Kristusovo odločitev: <i>kajti vsakemu, ki ima, se bo dalo in bo imel obilo, tistemu pa, ki nima, se bo vzelo tudi to, kar ima (Mt 25,29)</i>. Bog jemlje čute in razum ljudstvu, ki jih ne uporablja; prim. 1,3; 2 Mz 4,21; 7,3. Kristus navaja vrstici v zvezi z govorjenjem v prilikah; prim. Mt 13,13–15; Jn 12,40; Pavel Judom v Rimu; prim. Apd 28,26–27.</p>
<p><b>10</b> Jer 5,21 Ezk 12,2 Zah 7,11 Jn 12,40</p>	<p>10 Otôpi srce temu ljudstvu, otéži mu ušesa, zatisni mu oči: da ne bo videlo s svojimi očmi, ne slišalo s svojimi ušesi, da njegovo srce ne bo razumelo, da se ne bo spreobrnilo in ne bo ozdravelo!«</p>	

## 2.2.3. IZ 6,8-10

Univerzalno uničenje, a vendar naj nekaj ostane (v.13:korenina daje upanje na novo mladiko, kljub temu, da sta v.12, 13 v hebrejščini zelo nejasni). Izaijevi mesijanski teksti (7, 9, 11 poglavje) govorijo, kako bo Bog v prihodnosti sam poskrbel za obnovo. Na osnovi teh tekstov si torej ne moremo predstavljati totalne sodbe, temveč smemo upati na obnovo.

Prerok govori o splošni zakrknjenosti, posledica pa je splošna sodba. Pa vendar bo Bog poskrbel, da bo mladika znova pognala.

V teh dveh vrsticah imamo **diametralno nasprotje** osrednjemu sporočilu SP (vsi poklicani k odrešenju, Bog usmiljen, za grešnega človeka možnost preнове oziroma spreobrnitve – glavna sporočila SP). Bog ne želi pustiti pasti človeku. Zakaj je tukaj nasprotje s temeljnim sporočilom?

<sup>7</sup> *Pošlji mene*: Vprašanje koga poslati? Beseda poslanstvo je zelo zanimiva. Kaj je bistvo te besede? Prerok je poslan, ni nekdo ki bi se sam javil. Spinoza je rekel: »Vsak bralec bi kjer koli v SP takoj opazil, če bi kateri pisec govoril v svojem imenu. Preroki dajo vedeti, da se jim zdi vsak poskus govornišva v svojem imenu najhuje kar se ti lahko zgodi, ker to pomeni, da se zavestno igraš z Božjo avtoriteto.

<sup>8</sup> v. 9-13: imajo dobesedno razlago naslednjo:A) ali Bog dopušča, ali Bog pozitivno ukazuje, kot predestinacija. Pomen preizkus Izraela. Zaradi svoje izvoljenosti je moral Izrael bolj trpeti. B) Bog komu zakrknje srce. Paradoksalno izražanje, ki predpostavlja psihološko razlago. Izhodišče te razlage je stanje duše. Ko neka oseba noče več sodelovati, zakrknje. Prerok mora povedati kritično. Zakrknjeni ljudje čutijo to kot napad. On ve, da bo prerok nastradal. Prerok mora govoriti. Prerok dobi nalogo, naj zakrknje srce.

1. Prerok vidi, ko govori o zakrknjenosti, sedanje stanje, ki pa je izkušnja (potrdilo) preteklosti
2. Kazen kot dejansko stanje (govori pod vtisom veliko kazni, ki so se že zgodile)

Ko govori o obnovi tudi govori pod vtisom preteklosti, ki pozna veliko katastrof, obenem pa obnove.

Govori o nečem kar se bo zgodilo (zakrkniti srce) – to je vprašanje interpretacije.

### Dobesedna interpretacija

Bog ustvari takšno situacijo, da pokaže svojo moč. Takšna teorija vodi do teorije predestinacije (Bog že vnaprej ne glede na voljo človeka, nekatere določi za pogubo, druge pa za odrešenje). Ta teza predestinacije pa je v strogem nasprotju s SP. Božja volja je univerzalna, da ljudi reši. Poudarek je na božji moči in njegovi absolutni svobodi.

### Psihološka interpretacija

Ta interpretacija predpostavlja stanje zakrknjenosti, ki se stopnjuje. Izaija dobi videnje. Bistvo njegovega poslanstva je iti v deželo, kjer je stanje zakrknjenosti, ki se samo stopnjuje. V deželo bo prišel kot provokator, ki oznanja, da so v stanju, ki rabi spreobrnitev za rešitev. Ko bo oznanjal v tem stanju zakrknjenosti, se bodo ljudje še bolj zakrknili. Pod nobenim pogojem ne bodo poslušali.

Gre za poseben način govorjenja preroka, ki ga ne smemo jemati dobesedno. Prerok govori **paradoksalno**. Nevtralno stanje ne more obstati. Resnico se mora povedati, čeprav se lahko potem stanje poslabša. Logika je, da ko je stanje takšno, mora narod propasti.

### **Reakcija na kritiko:**

Izaija bo moral govoriti pred zakrknjenim ljudstvom, ki ga ne bo sprejelo – od prejšnjega stanja gre na slabše (paradoks), kajti bistvo zakrknjenosti je zamrlost sočutja.

### **Razlogi za kritiko:**

Prerok naj bi bil vzor vsem, zato mora opozarjati in kritizirati zaradi:

1. resnica vas bo osvobodila – če bi pri sebi skrivali nekaj kar je napačno, slabo, se ne bi mogli odrešiti, osvoboditi
2. osvobajanje iz zmote
3. pričevanje prihodnosti – SP je knjiga, ki največ pove „post factum“

**11**  
1,7  
32,14  
Jer 4,7  
51,43

**11** Rekel sem: »Doklej, Gospod?« Rekel je:  
»Dokler ne bodo mesta opustošena  
in brez prebivalcev,  
hiše brez ljudi  
in dežela opustošena puščava,

**11**

*Doklej, Gospod:* razumljivo je, da prerok ni pričakoval tako krutega oznanila, zato je osupnil. – *Rekel je:* Božji odgovor samo potrjuje in izpeljuje do konca prej navedeno grožnjo. Napovedano opustošenje so uresničili Asirci; prim. 36,1–37,37; 2 Kr 18,13–19,36; 2 Krn 32,1–22.

**12**  
7,16  
10,23

**12** dokler GOSPOD ne požene ljudi v daljavo  
in ne bo v deželi velika zapuščenost.

**13**  
2 Sam 19,44  
1 Kr 11,31–32

13 Med njimi pa je desetina,  
ki se bo spreobrnila in bo izvzeta;  
kakor od terebinte in od hrasta,  
ko ju podró,  
ostane korenina,  
bo njena korenina sveto seme.«

**13**

Opustošenje bo hudo, vendar ne dokončno. Bog nakazuje preroku, da bo iz ostanka vzklilo novo življenje. – *in bo izvzeta db. in bo za izvzetje*; prim. 5 Mz 26,12–13, kjer se isti hebr. glag. uporablja za oddvojitev desetine pridelkov.

## 2.3. ZAKRKNJENOST

Zakrknjenost je edinstveno naročilo. Dobesedni razlog se nahaja v predestinaciji. Iz psihološkega vidika temelji na izkušnji v odzivu na svarilo. Ne gre za vnaprej določen načrt pogubljenja in vsa svarila preroku, da je pobegniti ven neuspešno. Učinek, ki ga dosežejo preroki je nasproten.

Ali drugače rečeno je to višek moralnega zla.

Če nekdo dela non stop kompromise s slabim, je to že pohabljena osebnost. Vztrajati v zlu je samodestrukcija in če družba delanje zla dopušča, je kontaminirana s samodestrukcijo.

„Kategorija zakrknjenih je manjšina.“ SP pa govori o manjšini pravičnih. Vendar pa profesor še vedno vztraja pri prvi izjavi, ker zakrknjenost pomeni, da nekdo v temeljih vztraja pri slabem in teh je malo. Obeh koncev je malo (ekstremov v eno ali drugo stran), veliko je središčnih – tistih, ki so vmes. (Po svoje smo vsi zakrknjeni, saj se ne predamo Bogu 100%). Videti celoto resnice in biti odprt zanjo in prav k temu pripomore preroštvo. Preroki so bili sposobni tako dramatično prikazati situacijo, da bi ljudi dvignili iz zakrknjenosti.

## 2.4. Iz 7

Že na začetku 7. poglavja se postavlja vprašanje razmerja med okoliščinami in teologijo. Kaj je v ozadju nekega besedila, koliko je pomen besedila odvisen od okoliščin in ali ta kralj v zgodbi tako ravna zaradi specifičnosti okolja oziroma specifičnosti sebe. To poglavje govori o kritičnih okoliščinah, v katerih se mora kralj Ahaz odločati (vdor sovražnikov v deželo – izredno stanje). Splet okoliščin je nejasen. Pisatelj govori ljudem, ki jim je vse samo po sebi umevno. Ozadje je možno razbrati iz bibličnih in nebibličnih tekstov.

<p><b>7</b> <b>1</b> 1,1–9 2 Kr 16,5–9 2 Km 28,5–15</p>	<p><b>Izaija opominja kralja Aháza</b></p> <p><b>7</b> 1 V dnevih Aháza, Jotámovega sina, Uzíjevega vnuka, Judovega kralja, se je odpravil Recín, arámski kralj, s Pékahom, Remaljájevim sinom, Izraelovim kraljem, proti Jeruzalemu v boj proti njemu, a se ni mogel bojevati proti njemu.<sup>9</sup></p>	<p><b>7</b> <b>1–9</b> Aház je vladal v Jeruzalemu pribl. v letih 735–716 pr. Kr. Premiki, ki jih opisuje pričujoči odlomek, so se zgodili verjetno v prvih letih njegovega vladanja, nekako do l. 730 pr. Kr. 1 <i>a se ni mogel bojevati proti njemu:</i> v. 2 jasno nakazuje, da Recín še ni napadel Jeruzalema, zato je treba navedeno trditev razumeti kot Izaijevo oceno njegove moči, ne pa, da je sicer že napadel, a brez uspeha; prim. 4 Mz 22,11; 1 Sam 17,9; 2 Kr 16,5.</p>
<p><b>3</b> 36,2 2 Kr 18,17 20,20</p>	<p>3 GOSPOD pa je rekel Izaiju: »Pojdi Aházu naproti, ti in tvoj sin Šeár Jašúb, na konec vodovoda h gornjemu zbiralniku, ob cesti k Belivčevemu zemljišču.</p>	<p><b>3</b> <i>Šeár Jašúb:</i> ime pomeni »ostanek se bo vrnil« in napoveduje, da se bo peščica ljudstva spreobrnila in rešila. – <i>k Belivčevemu zemljišču:</i> belivec je močil in sušil novo platno, da je postalo bolj belo in bolj mehko.</p>
<p><b>4</b> 8,12 30,15 Am 4,11 Zah 3,2</p>	<p>4 Reci mu: »Varuj se in ostani miren, ne boj se! Tvoje srce naj se ne plaši teh dveh koncev kadečih se ogorkov razvnete Recínove jeze, to je Aráma in Remaljájevoga sina.<sup>10</sup></p>	<p><b>4</b> Izaija zagotavlja kralju, da je njegov strah pred napadalcema odveč.</p>
<p><b>7</b> 8,10 Jer 44,28 Ps 33,10 17,3</p>	<p>7 tako govori Gospod BOG: To ne bo uspelo in se ne bo zgodilo,</p>	<p><b>7–9</b> Prerokba poudarja nasprotje med človeškimi in Božjimi načrti. Na eni strani sta Recín in Remaljájev sin, na drugi strani je Bog: glava kraljestva Juda je namreč Jeruzalem in glava Jeruzalema je Bog; prim. 1 Km 29,11; 2 Km 13,12. Potek dogodkov pa je odvisen od tega, ali bodo Aház in njegovi ljudje verjeli preroku in Bogu ali ne.</p>

<sup>9</sup> V zgodovinospisju je zelo značilno, da se navaja del rodovnika. Na podlagi podatkov je možna rekonstrukcija – ugotavljajo, da gre za letnico 732 (asirsko-efrajimska vojna). Pojavlja se nam vprašanje zakaj sta prišla kralja Recin in Pekah nad Jeruzalem in skušala "strmoglaviti" kralja Ahaza. Razlog: ker se Ahaz noče priključiti protiasirski koaliciji (očitno je Asirija močno osvojevala po Mezopotamiji, ... drugi so se čutili ogrožene). Prerok vidi, da se politiki ne posvetujejo z Bogom. Bistvo preroškega pogleda na svet je, da človek ne sme nikoli delovati sam. Mora verjeti božji moči.

<sup>10</sup> Prerok pravi: ne boj se, kajti kralja sta naredila zloben in hudoben naklep, ki ne more uspeli.

<p><b>9</b> 28,16 30,15 2 Km 20,20</p>	<p><b>9 Glava Efrájima je Samarija in glava Samarije je Remaljájev sin.</b> <sup>11</sup> <b>Če ne boste verovali, ne boste obstali.</b>«<sup>12</sup></p>	
<p><b>11</b> Sod 6,36–40 Ps 139,8 Mt 16,1–4</p>	<p><b>11</b> »Izprosi si znamenje od GOSPODA,<sup>13</sup> svojega Boga, v globini podzemlja ali v višavi zgoraj!«<sup>14</sup></p>	<p><b>11</b> Prerokovo zagotovilo očitno ni zadostovalo Aházu, zato mu je Bog dal možnost, naj prosi za kakršen koli dokaz; prim. 2 Mz 4,1–9; Sod 6,36–40.</p>
<p><b>12</b> 5 Mz 6,16 Ps 78,18</p>	<p><b>12</b> Aház pa je rekel: »Ne bom prosil ne preizkušal GOSPODA.«<sup>15</sup></p>	<p><b>12</b> Aház noče zaupno prositi niti ravnodušno poskusiti.</p>

<sup>11</sup> V vrstici 8 in 9 najdemo utemeljitev zakaj hudobni naklep ne bo uspel. Glava Arama je Damask... Damask kakršnega si predstavljajo v človeških zemeljskih željah. Človeška motivacija. Tako pa ni z Jeruzalemom. Reči hoče prav nasprotno. Usoda Jeruzalema je v Božjih rokah (Davidova dinastija je nedotakljiva). Ker je Izaija videl, da je Jeruzalem v Božjih rokah, vidi, da ni razlogov za nemir.

<sup>12</sup> *im lo ta aminu lo te amenu* (Če se ne boste držali, ne boste zdržali)

**Verovati**, biti zvest, pomeni držati se nekoga: gre za intimno situacijo. Ker ima prerok intimen odnos z Bogom predvideva, da čeprav je Bog sam, mora biti intimno povezan z Bogom v vsakem trenutku. Če ne verjameš, da je Bog živi Bog, ki ti stoji ob strani, je vera in zvestoba prazna stvar. In Azratu očitno Bog ne predstavlja živega Boga. Že prosi za pomoč asirskega kralja. Ne zaupa Bogu – absolutni resnici. Iskreno se posvetovati v izhodišču pomeni sprejeti nasvet, ki je popolnoma drugačen od našega pričakovanja. **Če ne boste verovali, ne boste obstali.** Težava je, da sta oba kralja močnejša od Ahaza, torej razlogi za strah so. Ljudstvo in Ahaz padejo v paniko in brezupnost, Izaija pa opozarja, da je potrebno ostati miren, tudi ko je vse ljudstvo v paniki (vliva upanje tam, kjer ga na videz ni več). Izaija je imel božji navdih, ni le strateško presojal situacije, ker presoja kot teolog: teološki vidci so navadno boljši strategji kot človeški (v moči globljega uvida lahko zanesljiveje presodijo pozitivne in negativne točke – svoje in nasprotnikove). Izaija opozarja, da naklep ne more uspeti, ker je moralno sprijen – ni v skladu z Božjo voljo. Napad na kralja v Jeruzalemu po Izaijevem mnenju pomeni napad na Davidovo dinastijo. Nasprotna kralja presojata le na človeški ravni, s človeškimi kriteriji. Izaija predpostavlja, da ima človek absolutno zaupanje v Boga (če verjameš, da Bog vodi zgodovino in ne človek, potem se postaviš na razpolago za navdih).

Kako, da kralja nista uspela osvojiti Jeruzalema?

V ozadju je dokazano dejstvo, da je Ahaz v paniki poklical na pomoč Asirce, kar je Izaija želel preprečiti. Ahaz torej ni veroval.

<sup>13</sup> Tukaj znamenje ni mišljeno zgolj materialistično. Znamenje je potrebno najti na duhovni ravni (umreti sebi) ter v Božjem svetu (posvetovati se – svet je možno čutiti preko navdiha – molitve). Svet je možno uvideti tudi iz čisto konkretnih življenjskih dogodkov v njihovem sosedstvu.

Izprosi si sam: če hočeš resnično Božji svet, potem smeš upati, da ti bo Bog res sam dal znamenje. Uresničenje tega, kar Bog naroča – tudi, če mimo naših načrtov. Ker Ahaz nima takšne vere pravi:

<sup>14</sup> *Izprosi si znamenje.* Znamenje ni mišljeno kot materialistično, ampak teološko: nobeno znamenje ni adekvatno. Moraš umreti sebi in najti znamenje na duhovno-moralni ravni.

Drugi izraz za to je BOŽJI SVET: ta izraz predpostavlja isto kot v ozadju znamenje. Posvetovati se. Možno čutiti notranje preko navdiha, ko prideš v stik z Bogom. Bog ti načrt razodene. To lahko vidiš tudi v dogodkih ki sledijo. Le ti sprožijo v tebi občutek ali uvid. Preko zunanega znamenja gre v notranji pomen. Če se res želiš posvetovati, potem lahko upaš, da ti bo Bog dal rešilno znamenje. Moraš biti pripravljen vabilu znamenja slediti in izpolniti Božji načrt. Ker Ahaz nima te preddispozicije se laže = ne želi javno priznati svoje nevere. Noče prositi, ker se noče ukloniti Božjemu načrtu, zato se laže, da ga ne želi skušati.

V kakšnem primeru bi bilo skušanje?

Prošnja mora ostati nedotaknjena – božja svoboda. Izraz zaupanja Boga, zaupanje v božje vodstvo. Ne sme pa biti zaupanje takšno, da postane diktat. V prošnji in molitvi preveč izrecno ne smemo prositi in zahtevati izpolnitev želje. Moramo sprejeti Božjo voljo.

Ahazovo nezaupanje dobi kritiko – Bog sam bo dal znamenje.

<sup>15</sup> Izgovor za nevero je vztrajanje pri svojem. Avtor se je že odločil, dejstvo je, da ga zamaskira z odgovorom, da Boga ne sme skušati. Posledica je tudi pri drugih ljudeh.



**13**  
Mih 6,3

**13** Nato je rekel Izaija: »Poslušajte vendar, Davidova hiša: vam je premalo, da utrujate ljudi, ko utrujate še mojega Boga?

**13**  
*utrujate*: Davidova hiša utruja Boga in ljudi, ker je malodušna in otopela.

## 2.4.1. Iz 7,14

**14**  
9,5  
38,7  
1 Mz 16,11  
Sod 13,3  
Mih 5,2  
Mt 1,23  
Lk 1,31

**14** Zato vam bo Gospod sam dal znamenje: Glej, mladenka bo spočela in rodila sina in mu dala ime Emanuel.<sup>16</sup>

**14** *Glej, mladenka bo spočela in rodila sina*: gr. in lat. prevajata *mladenka* z *devica* in konico te prerokbe predstavlja vsekakor Devica Marija, ki je bila zaročenka moža iz Davidove hiše in je rodila »znamenje, kateremu bodo nasprotovali«; prim. Mt 1,18–23; Lk 2,34. Kralj Aház je v mladenki-Devici Mariji seveda mogel videti le novo prerokbo, ne pa tudi znamenja, da se bo uresničila predhodna prerokba, izražena v v. 4–9. Zato se razlagalci sprašujejo, kdo sta skrivnostna mladenka in njen sin, ki sta bila znamenje za Aháza. Zelo oprijemljiva je domneva, ki jo podpirajo zlasti judovski razlagalci, da gre za Aházovo zaročenko in njunega sina Ezekíja (Ezekíjevi materi je bilo ime Abí; prim. 2 Krn 29,1), ki je znan kot velik verski prenovitelj; prim. 2 Krn 29–32. Prva šibka točka te domneve je, da prerok očitno noče biti oprijemljiv v tej smeri, sicer bi rekel »tvoja mladenka«; druga, da Aházov sin dejansko ne nosi imena Emanuel, temveč Ezekíja; tretja pa, da je imel Ezekíja l. 716 pr. Kr., ko je zavladal, že petindvajset let (prim. 2 Kr 18,2), kar pomeni, da je bil rojen že ok. l. 740 pr. Kr. Naštetim težavam se izogiba razlaga, da je *mladenka* domnevno ogroženi Judov rod (prim. v. 6; 8,8), nad katerim zdaj Aház obupuje, ki pa ga je Bog po preroku Ahíju ob razdelitvi kraljestva po Salomonovi smrti obljubil Davidovi hiši, *da bo moj služabnik David ves čas imel svetilko pred menoj v Jeruzalemu, v mestu, ki sem si ga izvolil, da v njem postavim svoje ime* (1 Kr 11,29–36), njen *sin* pa je obvarovani ostanek Izraelov (prim. v. 22; 1,9; 4,3) in sveto seme (prim. 6,13), ki bo zaupal Bogu (prim. v. 9) in zato dobi ime *Emanuel*, kar pomeni »z nami je Bog« (prim. 8,8.10). Da se ime *Emanuel*, kolikor gre za znamenje kralju Aházu, nanaša na ostanek Izraelov, nakazuje tudi odlomka 7,16–25 in 8,5–10, ki opisujeta prav življenje omenjenega ostanka in razmere v opustošeni deželi. Skuto in med je jedel (prim. v. 22), da je znal zavračati húdo in izbirati dobro: asirski kralj je namreč opustošil deželo, še preden je *deček* znal zavračati húdo in izbirati dobro (prim. v. 16–17). Vsaka prerokba pa se izkaže pristna, ko se uresniči (prim. 5 Mz 18,21–22): mladenka in njen sin, ki ju je Bog obvaroval pred Asirci, sta bila kralju Aházu oprijemljiv dokaz, da se uresničuje predhodna Izaijeva prerokba (prim. v. 4–9), Bog pa je, skupaj z obljubami, ki jih je dal kralju Davidu (prim. 2 Sam 7), Davidovi hiši res ohranjal Judov rod (mladenko) ter ostanek Izraelov in sveto seme (njenega sina), dokler ni nastopila mladenka-Devica Marija, zaročenka moža iz Davidove hiše, ki je rodila sina-Mesija (ostanek Izraelov in sveto seme) in so ga imenovali Emanuel; prim. Mt 1,18–23. Podoben način izražanja, da žena-mati predstavlja ljudstvo, njeni otroci pa ostanek, ima Izaija še drugje, npr.: izvoljeno ljudstvo govori kot GOSPODOVA žena o svojem ostanku kot o svojih otrocih v 49,21.24 (prim. tudi Bar 4); Bog govori o ostanku izvoljenega ljudstva kot o otrocih svoje žene v 50,1–2; 51,18–20; 54,13; 60,4.9. Tudi sámo ime Emanuel, z zaimkom z *nami* v množini, narekuje, da je njegov nosilec skupina ljudi. – *bo spočela*: izvirno besedilo je mogoče razumeti tudi *je spočela*, kar bi pomenilo, da je znamenje že v zametku. – *mu dala ime* ali *dal mu boš ime*; lat. *dali mu boste ime*. – *Emanuel*: ime pomeni »z nami je Bog« (prim. 8,8.10); prerokba se je dokončno uresničila z učlovečenjem Jezusa Kristusa (prim. Mt 1,23).

To je ena najpomembnejših vrstic v SZ.

<sup>16</sup> Vzpostavljen merizem kot odgovor na avtorjevo nevero. Kritika avtorja kot izraz upanja v zgodovini. Odgovor na poizkus dveh kraljev, ki prihajata v Jeruzalem → moč in odprtost znamenja. **Mesijanski teksti v SZ niso določeni točno v zvezi s časom in načinom.**



Beseda mladenka se pojavlja tudi za device, bolj običajno pa so mišljene poročene mladenke.

Večinske razlage so, da Izaija govori o Ahazovi ženi, ki bo rodila. Znamenje bo ta otrok. Izaija brez zdravniških pregledov ve, da bo rodila sina.

Kakšen pomen ima to znamenje rojstva na dvoru?

**Emanuel:** ta otrok se rodi s pozitivno oznako, Bog z nami, torej že dobi božji blagoslov.

V moškem potomcu, ki pomeni nadaljevanje dinastije pomeni izpolnitev oziroma potrditev Božjega varstva nad Davidovo dinastijo. Bog bo poskrbel za kontinuiteto te dinastije. Ne samo, da se hudobni naklep dveh kraljev ne bo uresničil, še nasledstvo je potrditev božjega znamenja. Ta otrok bo pozitiven, celo boljši kot oče. Napoved znamenja pomeni za Ahaza obsodbo njegove nevere, po drugi strani pa rešitev ljudstva. Sin bo boljši kot Ahaz.

Ker se je vse odvijalo kot je bilo nakazano, so sodobniki v delu Izaije res videli božji navdih, ne samo neko človeško logiko.

Gotovo je vprašanje mesijanstva eno najpomembnejših vprašanj. Gre tudi za judovsko tradicijo. Tudi Judje verjamejo, da je tukaj mišljena devica. Ahazova žena pa ni bila devica. Gre za neskladje. Sicer pa imamo tudi primere, ko je beseda devica rabljena bolj splošno. V tem odlomku je sicer bolj pomembno to, da je Bog tisti, ki posega v dogodke in da se dogaja njegova volja.

**S tem odpiramo eno najbolj pomembnih vprašanj:**

Če je res, da je Bog sedaj poskrbel – v tem trenutku je dovolj ljudstvu, da vidi, da Bog bdi nad njimi in da je rojen novi kralj.

**Posledice:** tudi v prihodnosti bo Bog poskrbel, da bo šlo naprej. Prvim kristjanom pride v zavest, da je Jezus najpomembnejše znamenje. Kolikor več izkušnje o zgodovini božjega posredovanja imamo, toliko bolj bomo znali znamenja iz preteklosti preslikati v prihodnost. Vsako znamenje v preteklosti je obenem znamenje za prihodnost. Bog je tisti edini, ki vas lahko reši. Vsak, ki gleda poglobljeno lahko v vsakem znamenju vidi obljubo za prihodnost. Kristjani gledajo na ta način na Jezusa čisto upravičeno, ker imajo v preteklih znamenjih dokaze. Vsa pretekla znamenja čeprav so veljala za koga drugega najbolj avtentično veljajo za Kristusa. Znamenja bodo veljala do konca sveta.

## 2.4.2. Iz 7,15

**15**  
7,22 15 Skuto  
in med bo jedel, da bo znal zavračati húdo in  
izbirati dobro.

**15**  
Skuto in med ali Kislo mleko in med, Smetano in med; vsekakor gre za skromno pastirsko hrano kot nasprotje poljedelskim pridelkom, zlasti vinu in mesu.

Iz 7  
Iz 8  
Iz 9, 1-6  
Iz 11, 1-10

**MESIJANSTVO + komparativna interpretacija SP**

Izaija je deloval v J Izraelskem kraljestvu, vendar z grenkim občutkom, da je Izrael razdeljen v dve kraljestvi.

<p><b>16</b> 23,1–17 5 Mz 1,39 1 Kr 3,9</p>	<p><b>16</b> Kajti preden bo znal deček zavračati húdo in izbirati dobro, bo opustošena dežela, ki te je groza dveh njenih kraljev.</p>	
<p><b>17</b> 8,7–8 2 Kr 15,29</p>	<p><b>17</b> GOSPOD bo privedel nadte, nad tvoje ljudstvo in nad hišo tvojega očeta dneve, kakršni niso prišli, odkar je Efrájim odpadel od Juda – asirskega kralja.«</p>	<p><b>17</b> <i>odkar je Efrájim odpadel od Juda:</i> ko se je Salomonovo kraljestvo razdelilo in je Efrájim (Severno kraljestvo) odpadel od Juda, je ostal Davidovi hiši samo Judov rod, to je ena desetina (prim. 1 Kr 11,30–32), ko pa je napadel Juda asirski kralj, je še od desetine ostala samo desetina (prim. 6,13). – <i>asirskega kralja:</i> maloverni in preplašeni kralj Aház je poklical na pomoč proti Arámcem in severnim Izraelcem asirskega kralja (prim. 2 Kr 16,7). Asirci so res prišli in uničili arámsko in Severno, Izraelovo kraljestvo; s tem pa jim je odprl vrata proti zahodu, da so pozneje še večkrat pustošili tudi Južno, Judovo kraljestvo in oblegali celo prestolnico Jeruzalem; prim. pogl. 36–37.</p>
<p><b>18</b> 5,26 5 Mz 1,44</p>	<p><b>18</b> Tisti dan bo GOSPOD požvižgal muhi, ki je na koncu Nila v Egiptu, in čebeli, ki je v asirski deželi.</p>	<p><b>18–25</b> Prerokbe se nanašajo na različne vojne pohode z vzhoda in zahoda, ki so jih po Judeji izvajali Asirci in Egipčani. Oboji so pustošili deželo in puščali prebivalce v skrajni revščini. <b>18</b> <i>muhi ... čebeli:</i> Egipt je bil znan po muhah, Asirija pa po čebelah, oba izraza pa poudarjata, da bo število roparjev veliko.</p>
<p><b>19</b> 2,19</p>	<p><b>19</b> Vse bodo prišle in sedle po hudourniških strugah in po skalnih razpokah, po vseh goščavah in po vseh napajališčih.</p>	
<p><b>20</b> 3,24 Ezk 5,1</p>	<p><b>20</b> Tisti dan bo Gospod obril z britvijo, najeto onstran Evfrata, z asirskim kraljem, glavo in dlako med nogami, tudi brado bo postrigel.</p>	
<p><b>21</b> 11,6</p>	<p><b>21</b> Tisti dan bo vsak redil le telico in dve ovci.</p>	
<p><b>22</b> 4,3</p>	<p><b>22</b> Ker bo glavno pridobivanje mleka, bo jedel skuto, da, skuto in med bo jedel vsak, kdor bo ostal v deželi.</p>	
<p><b>23</b> 5,6,10 Vp 8,11</p>	<p><b>23</b> Tisti dan bo vsaka površina, kjer je tisoč trt, vrednih tisoč srebrnikov, zarasla z robidovjem in s trnjem.</p>	<p><b>23</b> <i>kjer je tisoč trt, vrednih tisoč srebrnikov:</i> cena nakazuje izredno visoko kakovost.</p>
<p><b>24</b> 32,13–14</p>	<p><b>24</b> S puščicami in z lokom bodo hodili tja, ker bo vsa dežela zarasla z robidovjem in s trnjem.</p>	

**25**  
5,5,17  
27,10  
Sof 2,6-7

25 Na vse griče, ki jih okopavajo z motiko, pa ne bo prišel strah pred robidovjem in trnjem: krčilo jih bo govedo, teptala jih bo drobnica.

## 2.4. IZ 8,23-9,6

V preteklih časih je ponižal Zábulonovo deželo in Neftálijevo deželo, v prihodnjih časih pa bo povzdignil pot ob morju, Transjordanijo, pogansko Galilejo.

S Izraelsko kraljestvo, predvsem Galileja, je v Izaijevem času v velikih težavah. V Mezopotamiji je na pohodu veliko asirsko kraljestvo, ki je uničevalo področje S kraljestva. Samarija pade 722.

<p><b>23</b> 17,1-9 Joz 20,7 Mt 4,13-16</p>	<p>23 ker noče prihitei k tistemu, ki ga potiska vanjo.</p> <p><b>Prihaja knez miru</b></p> <p>V preteklih časih je ponižal Zábulonovo deželo in Neftálijevo deželo, v prihodnjih časih pa bo povzdignil pot ob morju, Transjordanijo, pogansko Galilejo.</p>	<p><b>8,23b-9,6</b></p> <p>Svetla prerokba se nanaša najprej na Severno, Izraelovo kraljestvo, ki so ga Asirci najbolj stiskali, potem na Južno, Judovo kraljestvo, kjer bo zavladal Mesija, nato pa prerašča okvire izvoljenega ljudstva in se razširja na vse narode.</p> <p>23</p> <p><i>Zábulonovo deželo in Neftálijevo deželo:</i> prva leži zahodno, druga pa severno od Genezareškega jezera. – <i>pot ob morju:</i> Hieronim je mnenja, da gre za kraje ob poti ob Genezareškem jezeru, možno pa je tudi, da gre za kraje ob poti ob Sredozemskem morju, ki je vodila iz Sirije skozi Palestino v Egipt. – <i>Transjordanijo:</i> pokrajina na vzhodni strani Jordana. – <i>pogansko Galilejo</i> tj. severni del Palestine; imenuje se poganska, ker so tam prebivali večinoma tujci – Neizraelci. Evangelist Matej navaja odlomek 8,23-9,1, ko govori o Jezusovem delovanju v Galileji; prim. Mt 4,15-16.</p>
<p><b>9</b> <b>1</b> Mih 7,8 Lk 1,78-79 Jn 8,12 Ef 5,8</p>	<p><b>9</b></p> <p>1 Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko luč, nad prebivalci v deželi smrtne sence je zasvetila luč.</p>	<p><b>9</b> <b>1</b></p> <p>Tema in smrtna senca pomenita sužnost in trpljenje, luč pa odrešenje in veselje.</p>
<p><b>2</b> 26,15 Ps 4,8 119,162 126,6 132,9</p>	<p>2 Zbudil si silno radost, naredil si veliko veselje. Veselijo se pred teboj, kakor se veselijo ob žetvi, kakor se radujejo, ko delijo plen.<sup>17</sup></p>	
<p><b>3</b> 10,26-27</p>	<p>3 Kajti jarem njegovega bremena in palico na njegovem hrbtu,</p>	<p><b>3č</b></p>

<sup>17</sup> **Vrstica 1-2:** Pogled v prihodnost. Velika podobnost z sedmim poglavjem, kjer je tudi velika stiska. Ta stiska je opisana zelo na splošno. Izaija napove nekaj, kar deluje kot mesijanska pobuda. Dobil bo znamenje.

14,5,25  
Sod 7,15–25  
Jer 30,8

šibo njegovega priganjača  
si zlomil kot na dan Midjancev.

na dan Midjancev tj. na dan, ko je sodnik Gideón s tristo možmi premagal Midjance, čeprav jih je bilo kakor kobilic in kakor peska na morskem obrežju (prim. Sod 7). Dogodek je postal zgled Božje pomoči in poraza sovražnikov.

<b>4</b> Ezk 39,9 Ps 46,10 76,4	<b>4</b> Kajti vsak vojaški škorenj, ki hrupno koraka, in ogrinjalo, ki je prepojeno s krvjo, bo sežgano, bo hrana za ogenj.	<b>4</b> Vsa znamenja vojnega nasilja bodo izginila, niti spominjali se jih ne bodo več; prim. 2,4; 11,6–9; Ezk 39,9; Oz 2,20; Zah 9,10; Ps 46,10; 76,4.
<b>5</b> 7,14 1 Mz 3,15 49,10 4 Mz 24,17 Mih 5,1–3 Zah 9,9 Ps 110,2 Lk 2,11 Jn 3,16	<b>5</b> <b>Kajti dete nam je rojeno,</b> <sup>18</sup> sin nam je dan. Oblast je na njegovih ramah, imenuje se: Čudoviti svetovalec, Močni Bog, Večni Oče, Knez miru.	<b>5</b> <i>dete nam je rojeno</i> : nekateri razlagalci so mnenja, da se prerokba nanaša na Ezekija ali kakega drugega Judovega kralja, vendar ni težko dokazati, da noben starozavezni Davidov naslednik ni izpolnil obetov, ki jih vsebuje prerokba. Tako se večina razlagalcev strinja, da je omenjeno dete Mesija, Jezus Kristus. To potrjujejo tudi imena, ki jih prerok daje Davidovemu potomcu. – <i>Čudoviti svetovalec</i> : mogoče je razumeti tudi <i>Tisti, ki snuje čudovite reči</i> ; Hieronim razlaga kot dve imeni, <i>Čudoviti</i> in <i>Svetovalec</i> ; ime pomeni, da bo Mesija odlikovala modrost kralja Salomona (prim. 1 Kr 3; 10). – <i>Močni Bog</i> : Hieronim razlaga kot dve imeni, <i>Bog</i> in <i>Junak</i> ; naslov »močni« ali »junak« se nanaša na Boga (prim. 10,21; 5 Mz 10,17; Jer 32,18; Ps 24,8; Neh 9,23) ali na kralja (prim. Ezk 32,21; Dan 11,3); ime pomeni, da bo Mesija odlikoval pogum kralja Davida. – <i>Večni Oče</i> : David daje kralju Savlu ime »oče« (prim. 1 Sam 24,12); oskrbnik Eljakim bo »oče« jeruzalemskim prebivalcem (prim. 22,21). – <i>Knez miru</i> : v Mesijevem kraljestvu bo mir; prim. 11,6–9; Mih 5,4; Zah 9,10; Ps 72,3.7.
<b>6</b> 2 Sam 7,16 Ps 72,7 Lk 1,32–33 2,14	<b>6</b> Oblast se bo širila in miru ne bo konca na Davidovem prestolu in v njegovem kraljestvu. Vzpostavil ga bo in utrdil s pravico in pravičnostjo od zdaj in na veke. Gorečnost GOSPODA nad vojskami bo to naredila.	<b>6d</b> <i>s pravico in pravičnostjo</i> : ti dve kreposti sta temelj Božjega prestola (prim. Ps 89,15; 97,2), kraljevega prestola (prim. 16,5; Prg 16,12; 25,5) in mesijanskega kralja (prim. 11,3–5; 32,1; Jer 23,5; 33,15).

<sup>18</sup> Dete nam je rojeno, je nedoločena napoved, razen podatka, da se to dogaja v Davidovi dinastiji.

Temeljni skupni podatki 7. in 9. poglavja:

- okoliščine (stiska)
  - Davidova dinastija
  - rojstvo sina
  - posebne kakovosti otroka
  - izbira dobrega (mir, modrost)
  - duh Gospodov, pravičnost
  - v negativnem smislu so nedoločenosti glede: osebe, časa in kraja
- Z oblastjo je mogoče ustvariti mir. Mesija je karizmatično vodstvena figura.

## 2.5. IZ 11,1-9

### 11

#### 1

4,2  
Jer 23,5  
Ps 72  
Rim 15,12  
Raz 22,16

Mesija bo Davidov sin

#### 11

1 Mladika požene iz Jesejeve korenike, poganjek obrodi iz njegove **korenine**.<sup>19</sup>

### 11

#### 1-5

Asirci si ne bodo več opomogli, izvoljeno ljudstvo pa bo znova zaživelo in zrastle, vzpostavil ga bo Davidov potomec. Nekateri razlagalci so tudi tu mnenja, da se prerokba nanaša na katerega izmed judovskih kraljev (prim. 9,4), vendar tudi tu ni težko videti, da noben judovski kralj ni izpolnil naštetih pričakovanj in se torej prerokba lahko nanaša le na Mesija, Jezusa Kristusa.

1a

iz *Jesejeve korenike*: Jese je bil oče kralja Davida; prim. 1 Sam 16,1-23.

#### 2

9,5  
32,15  
42,1  
2 Sam 23,2  
Mt 3,16  
Jn 1,32-33  
Apd 10,38  
1 Pt 4,14

2 Na njem bo počival GOSPODOV duh: duh modrosti in razumnosti, duh sveta in moči, duh spoznanja in strahu GOSPODOVEGA.

#### 2

*Na njem bo počival GOSPODOV duh*: ta je prešinjal izbrane junake (prim. Sod 6,34; 11,29; 13,25; 14,6.19), preroke (prim. 61,1; 4 Mz 11,25) in razlagalce sanj (prim. 1 Mz 41,38). Še posebej ga obljublajo mesijanske prerokbe (prim. 32,15; JI 3,1-2). Prerok našteva trikrat po dve kreposti, ki jih daje Božji duh. Morda bi jih najlepše označili in približno razločili z njihovimi nasprotji: modrost stoji nasproti norosti, razumnost nasproti toposti; svet stoji nasproti zmedenosti, moč nasproti omahljivosti; spoznanje stoji nasproti surovosti, strah nasproti predrznosti. Prva dva darova naredita človeka preudarnega in bistrega, druga dva pa dojemljivega in poslušnega. Gr. in lat. dodajata še sedmi dar, pobožnost, tako imamo sedem darov Svetega Duha.

#### 3

9,6  
2 Sam 14,17  
Jn 7,24

3 Navdihoval ga bo s strahom GOSPODOVIM, da ne bo sodil po videzu svojih oči, ne odločal po sluhu svojih ušes.

#### 3-5

Davidov potomec bo poslušen Bogu, zato ne bo sodil površno, po zunanosti, *po videzu ... po sluhu*, temveč po resnici in zanesljivo po pravici. Pravičnost se ga bo držala kakor pas okrog ledij.

4 Pravično bo sodil siromake, pošteno bo branil stiskane v deželi.

<sup>19</sup> Korenina je prispodoba za obljubo.

Iz 6,13 = Iz 11,1

Nekateri govore o 300 mesijanskih tekstih v SZ, vendar niso vsi znani. (Ali so ti teksti neposredna napoved krščanstva?)

Za razlago pomena mesijanskih tekstov moramo gledati skozi NZ. Obljuba postane aktualna ob izpolnitvi. To so pozitivne napovedi, saj je Biblija knjiga obljube. Tudi pred izpolnitvijo je obljuba aktualna, vendar pa po izpolnitvi postane še bolj. Božji načrt se uresniči, propade le človeški.

Jezus presega vsebino vseh obljub SZ. Predstavlja središče časa, je edini v katerem so se uresničile vse obljube – otrok, ki bo odražal božji navdih. Bog posega v stisko z znamenji upanja.

<p><b>4</b> 32,1–2 Am 2,7 8,4 Ps 72,4 2 Tes 2,8 Raz 2,16 19,11.15</p>	<p>Udarjal bo deželo s šibo svojih ust, z dihom svojih ustnic bo pokončeval krivičnika.</p>	
<p><b>5</b> Ps 143,1 Ef 6,14</p>	<p>5 Pravičnost bo pas njegovih ledij, zvestoba bo pas njegovih kolkov.</p>	
<p><b>6</b> 65,25</p>	<p><b>Kraljestvo miru</b> 6 Volk bo prebival z jagnjetom in panter bo ležal s kozličem. Teliček in levič se bosta skupaj redila, majhen deček ju bo poganjal.</p>	<p><b>6–9</b> Živalski vrt, ki ga prerok opisuje, je podoba mirnega sožitja, ki bo vladalo med ljudmi v prihodnjem kraljestvu. Oris spravlja v sožitje skrajna nasprotja. Živali prebivajo druga ob drugi po tehle dvojicah: divje – domače, krvoločne – krotke, roparske – koristne, strupene – blage. Zverinjak je postal prijazna staja, otroci se igrajo v njej. Vsi bodo dojemljivi za spoznanje Boga, kakor vode napolnjujejo doline.</p>
<p><b>7</b> 65,25</p>	<p>7 Krava in medvedka se bosta skupaj pasli, njuni mladiči bodo skupaj ležali in lev bo jedel slamo kakor govedo.</p>	
<p><b>8</b> Oz 2,20 Ps 91,13 Job 5,22</p>	<p>8 Dojenček se bo igral nad gadjo luknjo in odstavljeni bo iztezal svojo roko v modrasjo odprtino.</p>	
<p><b>9</b> 40,5 Jer 31,33–34 Hab 2,14 3,3</p>	<p>9 Ne bodo škodovali ne uničevali na vsej moji sveti gori, kajti dežela bo polna GOSPODOVEGA spoznanja, kakor vode pokrivajo morsko globino.</p>	

## 2.6. MESIJANSTVO

Stara zaveza obsega okrog 300 besedil, ki jih eksegeti identificirajo kot mesijanske. Beseda je hebrejskega izvora. Pomeni pa nekoga, ki bo prišel.

Beseda *mesijanstvo* označuje nekaj, kar bo prišlo v prihodnosti. Dobrine pogosto niso določene. Ne gre za določitev mesije po neki človeški strukturi. Po Božji odločitvi nekdo dobi nalogo.

Širši pojem je eshatologija. Bog se odloči, da popolnoma neodvisno od človeka ustvari nekaj novo. V ozadju je progresivno (linearno od začetka do konca) pojmovanje časa z razliko od cikličnega.

Mesijanstvo je tipično biblično področje, cel današnji svet je pod vplivom SP.

## 2.7. PRAVIČNOST

### 1. BOŽJA PRAVIČNOST

Božja je absolutna, vendar se nekateri s tem ne strinjajo. Gre za sklep logike. V božjih govorih pri Jobu je le-ta tema – notranji racionalni uvid in naš uvid v “vesolje” nam kažeta na neko perfektno bitje.

### 2. ČLOVEŠKA PRAVIČNOST

Človeška je bivanjska, kar pomeni, da nihče ni pravičen. Neodvisno od moralnega stanja je nemogoče zagovarjati popolno pravičnost človeka. Edini pravičen je Jezus, ker je tudi Bog in seveda Marija, ki je obvarovana izvirnega greha.

Na človeka ne smemo gledati le v luči sedanosti, temveč v luči možnosti napredovanja pred Bogom. Smo v procesu do popolnosti pod božjim “nadzorom” in obljubo. Nepravičen človek lahko doseže popolnost le v božji absolutni pravičnosti.

#### MORALNI VIDIK

Nekateri so pravični, drugi so nepravični in to pomeni zakrknjenost, ki je znak, kriterij (ne)pravičnosti.

Cel psalterij je zgrajen na “usklajevanju” dveh nasprotij: pravičnosti in krivičnosti.

Postavlja se vprašanje KDO so ti nekateri, ki so pravični? Prva postavka moralno pravičnega človeka je priznanje, da ni pravičen. Človek mora biti radikalno skeptičen do svoje in radikalno zaupljiv do božje pravičnosti. Potrebno se je zateči k višji pravičnosti.

#### **Primer: Iz 6,5**

Reakcija Izaija ob srečanju z Bogom: “... gorje meni ...”. Zakrknjenost lahko vidiš toliko bolj, kolikor bolj vidiš, da so ljudje okoli tebe nepravični. Potrebno je izrecno priznati svojo nepopolnost in izrecno staviti na božjo popolnost! – VERA pomeni spoznanje, da nismo pravični in priznanje, da se lahko odrešimo le po božji pravičnosti. Najhujša oblika zakrknjenosti je egocentričnost.

V ozadju je izkušnja, da vztrajanje pri zakrknjenosti prej ali slej pripelje do posledic in s tem do končne človeške odločitve. Pripelje do soočenja s posledicami, ki so odvisne od odločitve (vrnitev na pravo pot – pozitivne posledice; vztrajanje do pogube – negativne posledice).

Povsod kjer se omenja zakrknjenost, je kontekst posledic, oziroma namena spreobrnitev in nikjer ni izražena želja po uničenju. Ravno v to kategorijo paradoksa spada besedilo Ozeja (mali prerok, vendar teološko eden največjih) – vera je le uvid, da nismo pravični; je milost uvida in ni samozadostna za odrešenje ter ne pomeni pravičnosti same.

- smo bivanjsko nepopolni
- smo otroci obljube (božje ljubezni, sprave)
- poklicani smo k popolnosti in se zanj moramo zavzemati. Pasivna drža in nevtralnost nista dopuščeni.
- Poudarek je na upanju, ker je Bog višji od naših možnosti.

Temeljno sporočilo SP je: vsak je prepuščen svoji lastni izbiri.

Pademo, kako vstati? Ozej se konča z obljubo odpuščanja v popolni katastrofi.

### 3. JEREMIJA

Jeremija se bralcu knjige, ki nosi njegovo ime predstavi kot velik samotar: prerok živi na robu družbe. Nerazumljen je in preganjan, še tisti, ki bi ga morali obkrožati in spodbujati, njegovi najbližji, se ne zmenijo dosti zanj, ni ga pri njihovih svatbah in žalovanju.

Jeremija ni samotar po svoji volji; živi v samoti, ki mu jo nalaga Božja beseda. Če govori, govori zato, ker se mu zgodila Gospodova beseda – beseda, ki je *kakor ogenj, kakor kladivo, ki razbija skalo* in zaradi katere se mu tresejo vse kosti (23.9).

Ena najhujših težav, ki so pretresale njegovo življenje, je bil pluralizem preroških nazorov. Jeremija namreč ni bil edini, ki naj bi govoril v Božjem imenu. Jeremijeve knjige nas seznanja z delovanjem še drugih mož, ki so se tudi – kakor Jeremija – sklicevali na preroški poklic in z njim povezane pravice. Jeremija se sprva nikakor ni hotel ločevati od drugih prerokov; nobenega razloga ni videl, da bi jih takoj razglasil za »krive preroke«.

Osamljenost, ki od vsega začetka zaznamuje Jeremijevo službo, ni samo nujnost nekega izjemnega verskega izkustva, temveč izhaja iz vsebine oznanila, ki mu je zaupano. To oznanilo zahteva korenite odločitve. Pri njem je, kakor pri večini prerokov, Božja beseda nujno celovita in zaobsega vse vidike človeškega življenja: osebne in skupnostne, politične in vojaške.

#### 3.1 JER 11,1-6

<b>1</b>	<b>Jeremija</b>	<b>1</b>
	<b>1</b>	(1-14) Odkritje knjige postave ali zaveze (ok. l. 622 pr. Kr.) je bilo povod za versko prenovo, ki se je je goreče lotil kralj Jošija (prim. 2 Kr 22,18-23,24 oz. 2 Krn 34,8-35,19). Tudi Jeremija je prispeval svoj delež pri tej oživitvi jahvizma. Ta vzorčni govor je v gr. veliko krajši.
	Beseda, ki se je zgodila Jeremiju od GOSPODA, rekoč:	
<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>
	Poslušajte besede te zaveze. Govôri jih Judovim možem in jeruzalemskim prebivalcem.	Govôri tako gr., sir., aram.; hebr. Govorite
<b>3</b>	<b>3</b>	<b>3</b>
<small>5 Mz 27,26; Gal 3,10;</small>	Reci jim: Tako govori GOSPOD, Izraelov Bog. Preklet bodi vsak, kdor ne posluša besed te zaveze,	
<b>4</b>	<b>4</b>	<b>4</b>
<small>7,23; 24,7; Jn 10,27; 5 Mz 4,20; 7,6; Ezk 14,11;</small>	ki sem jo zapovedal vašim očetom tisti dan, ko sem jih izpeljal iz egiptovske dežele, iz talilnice železa, in rekel: Poslušajte moj glas in delajte vse tako, kakor vam zapovedujem. Tako boste moje ljudstvo in jaz bom vaš Bog,	



**5**5 Mz 11,8-9;  
Ps 105,8-11;**5**

da izpolnim prisego, ki sem jo dal vašim očetom, da jim dam deželo, v kateri se cedita mleko in med, kakor ta dan. Tedaj sem odgovoril in rekel: »Velja, GOSPOD.«

**5**

Velja hebr. 'amén 'trdno, resnično' (močna pritrdilnica).

**6****6****Prelom zaveze**

Potem mi je rekel GOSPOD: Oznani vse te besede v Judovih mestih in po jeruzalemskih ulicah; reci: Poslušajte besede te zaveze in jih izpolnajte.

**6**

Zakaj Bog pusti, da uspevajo predrzni, kljub svoji predrznosti. Odgovor je v pesniški obliki: zavedati se mora, da ni vseh kategorij, pravičnih in krivičnih in da so najbližje preroku nezvesti. Če je človek nepopolno bitje, ne more biti avtor popolnosti in pravičnost se pojmuje kot popolnost. Avtor popolnosti je lahko le popolno bitje. Preroki se zavedajo, da oni niso pravični in da klic Boga ni njihova zasluga.

**3.3. JER 15**

Ta del ima dva dela. Najprej govori prerok, nato pa je Božji odgovor. Jeremija kot prerok sedanji položaj naroda vidi drugače kakor voditelj. Kadarkoli pove svoje stališče, naleti na odpor, ki gre tako daleč, da ga doživi tudi v družini. Znano je, da so ga zaprli v kapnico (vodnjak), zato se čuti ogroženega.

**10**

20,14;

**Jeremija****15**

10 Gorje mi, moja mati, da si me rodila, moža, ki je v sporu in prepiru z vso deželo! Nisem posojal in niso mi posojali, vendar me vse preklinja.

**10**

(10-21) Nov odlomek »Jeremijevih izpovedi«, v katerih so tudi kosi prerokb

**11****11**

GOSPOD govori: Ali te nisem pooblastil za dobro, ali ne za to, da ob nesreči in v stiski posreduješ za sovražnike?

**11**

Težko razvozljiv stavek.

**12****12**

mar železo zlomi, železo s severa in bron?

**12**

železo s severa: najbrž moč napadalca (ki prihaja s severa; prim. 1,13-14; 4,6; 6,1).

**13****13**

Tvoje imetje in tvoje prihranke izročim v plen, zastonj, zaradi vseh tvojih grehov na vsem tvojem ozemlju.

**13**

V nekoliko blažji obliki se vrstici ponovita v 17,3-4, kjer sta bolj na mestu.

**14****14**

Naredim te za sužnja tvojih sovražnikov v deželi, ki je ne poznaš. Kajti ogenj se je vžgal v moji jezi, zoper vas gori.

**14**

Naredim te za sužnja tako prevodi in 17,4 (v hebr. sta očitno zamenjani črki D in R, ki sta si zelo podobni).

### 3.3.1. JER 15, 15-19

Tukaj se besedilo prelomi in začne se prvi del, ki je pesniški del.

**15**

Ps 69,8

**Jeremija**

**15**

15 Ti veš, GOSPOD,  
spomni se me in zavzemi se zame!  
Maščuj se zame nad mojimi preganjalci!  
V svoji potrpežljivosti mi ne vzemi  
življenja! **Vedi, da zaradi tebe trpim  
zasramovanje.**<sup>20</sup>

**16**

Ps 19,9.11;  
119,111.131;  
Jn 4,34;  
Heb 6,5

**16**

Če so prišle tvoje besede, sem jih  
požiral,  
tvoja beseda mi je bila v radost  
in veselje srca,  
**kajti tvoje ime je priklicano name,**<sup>21</sup>  
GOSPOD, Bog nad vojskami.

**17**

**17**

Nisem sedel v krogu veseljakov,  
da bi se zabaval;  
spričo tvoje roke sem sedel samotni,  
ker si me napolnil s togoto.

**18**

10,19; 46,11;  
Mih 1,9;

**18**

Zakaj je moja bolečina brezkončna  
in moja rana neozdravljiva,  
da se ne more zaceliti?  
Postal si mi varljiv hudournik,  
voda, na katero se ni mogoče zanesti.

**19**

**19**

Zato tako govori GOSPOD:  
Če se spreobrneš, storim, da se vrneš  
in boš spet stal pred menoj.  
Če boš izrekal tehtne besede, nič  
plehkega, boš kakor moja usta.  
Oni se morajo obrniti k tebi,  
ti pa se ne smeš obrniti k njim.<sup>22</sup>

**15**

Ti veš manjka v gr.; s to vrstico se nadaljuje  
misel iz v. 10. - V svoji potrpežljivosti db. V  
dolgosti (tj. v počasnosti) svoje jeze; prim.  
Prg. 25,15. - življenja dodano.

**16**

tvoja beseda konzonantno besedilo tvoje  
besede. - tvoje ime je priklicano name: ker  
Božje ime pomeni Boga samega, je smisel  
tega stavka: prerok je na poseben način  
»deležan« Boga in z njim »zaznamovan«,  
njegova posebna »lastnina« je; prim. 14,9 in  
gl. op

**17**

**18**

varljiv hudournik: hudournik dodan po  
smislu; narodova nesreča je tako huda in  
dolgotrajna, da je prerok zdvomil nad  
Bogom, studentem žive vode (2,13): zanj je  
postal kakor usahel hudournik (prim. Job  
6,15-20), ob katerem se ne moreš odžejati.

**19**

stal pred menoj: gre za držo služabnika  
pred gospodarjem, še posebej Božjega  
moža pred Bogom v hvali, priprošnji in  
poslušanju njegove besede; prim. 18,20;  
1 Kr 17,1; 18,15; Ps 106,23 itd. - boš kakor  
moja usta: prerok ne oznanja sebe, marveč  
je prvenstveno odvisen od Boga, čigar

<sup>20</sup> V tej vrstici je pomemben stavek. Neizbežna usoda velikega, ki je poklican. Jeremija ima vtis, da ne želi biti prerok, vtis, da je prisiljen v svojo službo. Jeremija velja za zelo občutljivega človeka, ki pove marsikaj za kar mu je kasneje žal. V tej vrstici navedeni stavki, se ne spodobijo za preroka.

<sup>21</sup> To je presenetljiv stavek. Zanimivo, da prerok sam govori na tak način. Motiv, ki je tukaj izražen se ponovi tudi v Knjigi tolažbe (Jer 30-31). Tam isti motiv uporabi v povezavi z izgnanstvom. Tukaj v takšni situaciji prerok dobi vtis, da ga je Bog zapustil (primer Ps22: Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?), ne, da je Bog človeka prevaral – to je izraz globoke eksistencialne stiske. Pomen vseh teh izpovedi je, da je človeška stiska prišla na dan. Dejstvo je, da se to človeku dogaja (ne želi se izneveriti poklicu, a trpi – teža poklica je večja).

<sup>22</sup> Tu se začne drugi del.

Če se spreobrneš (lašuw – obrniti se; pomembna je smer, kam se obrnemo), se vrneš (šuw) in boš spet stal pred menoj. (Tudi pri Sam se uporablja izraz, stati pred Bogom, ki pa ne pomeni le služiti, ampak tudi pomeni, da to ni enako kot stati pred človekom.) Prerok mora stati pred Bogom, še

besedo mora izročati/predajati naprej; prim. 1,9; 5,14; 2 Mz 4,16; 1 Kr 17,24 itd.

### 3.4. JER 20, 7-18

**7**

44,14; Žal  
3,14; Mdr 5,4

## Jeremija

**20**

7 Zapeljal si me, GOSPOD,  
in dal sem se zapeljati.

Premočan si bil zame  
in si zmagal.

Ves dan sem v posmeh,  
vsi se norčujejo iz mene.

**7**

Najpretresljivejši odlomek Jeremijevih izpovedi. Prerok je že prej (prim. 12,1sl.; 15,10sl.) zaupal Bogu svoj nemir in svoje bojazni, zdaj pa se pravda z njim glede svojega poklica, ki je zahteven, strašen in si ga ni želel, ampak mu ga je naložil Bog z vso svojo avtoriteto. A zdi se, da se ni držal svojih obljub: zavezal se je bil namreč, da bo preroka naredil za »železen steber, za bronast zid« (prim. 1,18), zdaj pa je le igrača in predmet zasmeha vseh. Vendar se prerok ne more rešiti iz rok močnejšega, ki ga obvladuje in žge, in njegov protest se konča v poživiljeni veri in veselem prepevanju Bogu.

**8**

15,10.15;  
20,18;

**8**

Kadar koli govorim, moram vpiti,  
»Nasilje in zatiranje!« moram klicati.  
Zares, GOSPODOVA beseda mi je  
ves dan v sramotenje in zasmeh.

**8**

zatiranje ali pustošenje

**9**

Ps 39,4

**9**

Če rečem: »Ne bom ga več omenjal  
ne več govoril v njegovem imenu,«  
je v mojem srcu kakor goreč ogenj,  
zaprt v mojih kosteh.  
Trudim se, da bi ga ugasil,  
pa ne morem.

**9**

ugasil ali prenesel.

**10**

46,5; Ps 31,14;

**10**

Že slišim šušljanje mnogih -  
groza vsepovsod -:  
»Naznanite ga! Naznanimo ga!«  
Vsi moji zaupni prijatelji  
prežé, da se spotaknem:  
»Morda se bo dal zapeljati,  
pa ga bomo premagali

**10**

---

posebej v zelo kritičnih trenutkih, ko vse ljudstvo pobegne. Mora biti posrednik med Bogom in ljudstvom in prinašalec rešitve. Pomembna je prerokova vztrajnost in potrpežljivost v takšnih mejnih situacijah. Jeremija z zgornjo izpovedjo želi pokazati svoj padec in poudari, da se mu je v trenutku, ko se mu je vse podrlo, razsulo, začutil in spoznal, kaj pomeni biti prerok. Prerok najprej izrazi svojo vulgarno stran, potem pa mu je spregovoril Bog.

Tukaj tudi vidimo, da se prerok ne sme obračati k ljudstvu, temveč k Bogu. Ljudstvo pa se mora obrniti k preroku. Zavest tako plehkega občutja že sama po sebi regenerira reakcijo. Ko človek pade v vulgarnem tako daleč, da se upira ideji ideala, mora priti do neke reakcije. V vsakem trenutku bijemo boj med plehkim in dobrim. Prerok doživi šolo, ki ga spodbudi k radikalnemu spreobrnjenju. Smemo reči, da je pričujoči tekst lep primer prerokove/človekove rasti.

Ideja o niču – v mejnih situacijah – ali je v nas neki moralni imperativ, da se ne odločimo proti Bogu. Krščanska religija je prepričana, da je Bog živi Bog in ko prerok pade, mu ta Bog spregovori. Nekdo, ki upa v Boga, lahko upa tudi, da mu Bog v takšnih mejnih situacijah spregovori.

	in se maščevali nad njim.«	
<b>11</b>	<b>11</b>	<b>11</b>
32,18; Iz 42,13;17,18; Ps 40,15;	A GOSPOD je z menoj kakor strahovit junak. Zato se bodo moji preganjalci opotekli in ne bodo zmagali, zelo bodo osramočeni, ker se jim ne bo posrečilo: sramota bo večna, nepozabna.	
<b>12</b>	<b>12</b>	<b>12</b>
2 Krm 16,9; 11,20; Ps 37,5;	GOSPOD nad vojskami, ki preizkušaš pravičnega, ki vidiš obisti in srce, naj vidim tvoje maščevanje nad njimi, saj sem tebi zaupal svojo pravdo.	
<b>13</b>	<b>13</b>	<b>13</b>
Ps 96,1; 148,1; 15,21; Ps 97,10;	Pojte GOSPODU, slavite GOSPODA, ker rešuje življenje ubogega iz rok hudodelcev. <sup>23</sup>	
<b>14</b>	<b>14</b>	<b>14</b>
Job 3,3;	14 Preklet bodi dan, ko sem bil rojen, dan, ko me je mati rodila: naj ne bo blagoslovljen! <sup>24</sup>	) Prerok prekolne svoj rojstni dan. V primerjavi z Job 3,2-26, ki je literarno obdelan, je ta odlomek bolj neposreden in prvinski.
<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>
	15 Preklet naj bo mož, ki je sporočil mojemu očetu: »Otrok, sin se ti je rodil,« in ga silno razveselil.	
<b>16</b>	<b>16</b>	<b>16</b>
	16 Naj se temu človeku godi kakor mestom, ki jih je GOSPOD neusmiljeno razdejal. Naj sliši vpitje zjutraj in bojni krik opoldne,	
<b>17</b>	<b>17</b>	<b>17</b>
Job 3,11;	17 ker me ni umoril v materinem telesu, da bi mi mati postala grob in bi njeno telo ostalo večno noseče.	v materinem telesu db. v maternici; tako tudi v naslednji vrstici. - njeno telo db. njena maternica.
<b>18</b>	<b>18</b>	<b>18</b>
Job 3,10.20;17	18 Zakaj sem prišel iz materinega naročja,	Naredim te za sužnja tako prevodi in 17,4 (v hebr. sta očitno zamenjani črki D in R, ki sta

<sup>23</sup> Tu je višek, ki je nekakšen slavospjev Bogu, vendar imamo ob tem druge izraze in občutja.

<sup>24</sup> V tej vrstici je podobnost z Jobom. Ali je en prerok prevzel od drugega, bolj verjetno pa je nekje skupno izročilo iz katerega črpati. Eksegeti ugibajo ali je ta tekst sploh Jeremijev, ali pa je redaktor združil dva vira (nasprotje zgoraj nakazano). Bolj verjetno je to, da je Jeremija združil le ta dva vira: namen združiti! Občutek popolne gotovosti v Boga nikoli ne pride tako izrazito do izraza kot v takšnih mejnih situacijah. Ko se sesuje minljivi svet, takrat lahko začutimo Božjo ljubezen.

da okušam trud in žalost,  
da moji dnevi minevajo v samoti?

si zelo podobni).

## 4. OZEJ

Ozej je živel in oznanjal v severnem kraljestvu, v Izraelu, ki so ga v tretji četrtini 8. stoletja imenovali tudi Jakob ali Efrajim. V tem času je slabela velika sila, Egipt, ki pa je povzročala nemire v pokrajinah, katere si je osvajala Asirija. Ozejeva knjiga nam kaže, kako Izrael nenehno niha med tema dvema silama in se predaja igri, katere tragični konec ne uide jasnovidnosti preroka.

O prerokovi mladosti ne vemo veliko; edini ohranjeni dogodek je njegova poroka. Na Božji ukaz mora Ozej poročiti vlačugo in z njo spočeti otroke, ki bodo *vlačugarski otroci* (1,2). Po vsej verjetnosti gre za tempeljsko vlačugo. Tempeljska prostitucija, ki je bila takrat v orientalskem svetu močno razširjena je po Ozejevem mnenju ena največjih verskih in moralnih zablod.<sup>25</sup>

To je resnična življenjska zgodba, ki pa ima od vsega začetka simbolnen pomen. S poroko, ki jo je sklenil, prelomil in znova sklenil z Gomerom, mora prerok javno ponazoriti strahotno pokvarjenost ljudstva, pa tudi ljubezen Boga, ki ostaja zvest svojemu ljudstvu, kljub njegovemu trdovratnemu zavračanju.

Bog zahteva resnično pobožnost in ljubezen, ki zajema celo življenje; da bi človek mogel tako ravnati, Bog sam človeku daje zgled ter z njima ravna ljubeznivo in nežno. Vendar je to ravnanje težko kot Ozejeva poroka, ki ne uspe. Toda Bog nikdar ne obupa; zadnja beseda knjige bo zmaga ljubezni nad jezo in odpuščanje greha (14,5).

Ni težko najti pravega načrta knjige; pravzaprav gre za zlitje prerokb in besed, ki so bile izrečene ob različnih priložnostih, od katerih pa lahko natančno določimo le nekatere iz časa med sirsko-efrajimsko vojno in padcem Samarije.

Ta knjiga je dokaj močno in globoko vplivala na vse Sveto pismo. Najmočneje se to čuti pri Jeremiju, ki je pokazal, v čem je nova zaveza, katero je napovedal že Ozej. Prispodobno poroke kot oznake odnosa med Bogom in ljudstvom so uporabili tudi Jeremija (2,23; 3,1), Ezekiel (pogl. 16 in 23), pisec drugega in tretjega dela Izaijeve knjige in morda pisec Visoke pesmi. Nova zaveza to povzema pri Mr 2,19-20 in Ef 5,25.

Ozejeva teologija je teologija ljubezni Boga, ljubezni, ki trpi, ki je zahtevna, potrpežljiva, ki nam njen najpopolnejši značaj razodeva apostol Pavel v Rim 5,8. Bog, ki je vir ljubezni, je tudi edini predmet ljubezni: to je obljuba in zahteva, ki jo Ozejeva knjiga tudi danes daje svojim bratom.

Oz 1-3: AVTOBIOGRAFSKA PRIPOVED  
Oz 4-14: PREROŠKI GOVORI

---

<sup>25</sup> Op.A.: Tudi v današnjem svetu!

Zakon: zaveza med Bogom in izraelskim ljudstvom

V **1. poglavju** se prerok poroči, žena se izneveri in nato sledi sprava.

Nadaljevanje je v prozi, brez prehoda.

**2. poglavje** je v glavnem poetično. Tu je tožba preroka nad nezvestobo Izraela in na koncu obljuba o večni zavezi.

**3. poglavje** je poročilo o tem, kako se je žena vrnila in kako jo je Ozej sprejel tako, da jo je odkupil od njenega ljubimca.

Mešata se pripovedni slog in poezija, gre za antitezo med pričakovanjem in dejanskim stanjem.

## 4.1. Oz 1

### 1

2 Kr 14,23–29  
Iz 1,1  
Am 1,1  
Mih 1,1

## Ozej

### 1

<sup>1</sup> GOSPODOVA beseda, ki se je zgodila Ozeju, Beeríjevemu sinu, v dneh Uzíja, Jotáma, Aháza in Ezekíja, Judovih kraljev, in v dneh Jerobeáma, Joáševega sina, Izraelovega kralja.<sup>26</sup>

### 1

<sup>1</sup> *Ozeju*: ime Ozej, hebr. *Hošéa*, pomeni ›GOSPOD (JHVH) naj reši«. – *Beeríjevemu sinu*: ime Beerí pomeni ›moj vodnjak«. – v *dneh ... Judovih kraljev*: naštetih so vladali v letih **781–687** pr. Kr. – v *dneh Jerobeáma*: vladal je v letih **787–747** pr. Kr.; vsebina knjige pa nakazuje, da je Ozej deloval bolj v času Jerobeámovih naslednikov Menahéma, Pekahjája, Pekaha in Hošéa, v letih **746–724** pr. Kr.

### 2

4,12  
5,4  
9,1  
2 Mz 34,16  
Nah 3,4  
Ps 106,39  
2 Kor 11,2

## Dve ranjeni ljubezni

<sup>2</sup> Začetek GOSPODOVEGA govora Ozeju. GOSPOD je rekel Ozeju: »Pojdi, vzemi si **vlačugarsko** ženo in vlačugarske otroke, kajti dežela se vlačuga, **vlačuga stran od GOSPODA**.«<sup>27</sup>

### 1,2–2,3

Ljudstvo, ki zapušča svojega Boga, je podobno vlačugarski ženi: Bog ga pokončuje (prim. **1,4–5**), kaznuje (prim. **1,6**) in zavrača (prim. **1,8–9**), končno pa spet pomnoži, sprejema (prim. **2,1**) in mu odpušča (prim. **2,3**). Bog hoče nazorno prikazati, kako mu je hudo zaradi ljudstva, ki malikuje, zato naroča svojemu preroku, naj si vzame ženo, ki se bo vlačugala in ga varala, in naj sprejema njene otroke. Podobna primera prerokovega življenja, ki je znamenje za ljudstvo, sta Jeremijeva samskost (prim. Jer 16) in Ezekielovo vdovstvo (prim. **Ezk 24,15–18**).

### 4

1 Kr 18,45  
2 Kr 9,1–10  
10,1–17  
17,2–6

<sup>4</sup> GOSPOD mu je rekel: »Daj mu ime Jezreél, \*

Tj. 'Bog seje'.

kajti le še malo in kaznoval bom kri Jezreélovo na hiši Jehújevi in naredil bom

### 4

*Daj mu ime Jezreél*: Jezreél je mesto, ki leži vzhodno od Megída, v dolini, ki nosi isto ime, pomeni pa ›Bog seje«; otrokovo ime kliče v

<sup>26</sup> Oz 1,1 govori o obdobju in ne o natančnem datumu. Gre za dogodek, ki ima svoj začetek in dolgo zgodovino iz preobrata do obljube.

<sup>27</sup> "vlačugarsko" je v nekaterih prevodih tudi "nečistost" vendar ni v skladu z izvirnikom – potrebna je skrajnost

Vlačuga stran od Gospoda – empatično izražanje

To je edino mesto v SP, kjer gre za direktno zapoved nečesa slabega. Stanje je potrebno razumeti kot zaskrbljujoče. Potrebno je šokirati, da se začne zavedanje.

Ozej mora sam vzeti na svoje rame, da bi razumel.

Trije otroci, katerih imena že pomenijo "zavržen".

Višek paradoksa: če verjameš, da ti Bog naroča, to sprejmeš, tudi če ne veš zakaj je to dobro. Motiv za takšno paradoksalno zahtevo mora biti prav poseben, glede na posebnost božje zapovedi. Prerok tu ni v ospredju, sploh ni pomemben, je le v službi nečesa, kar je paradokсно.

Nauk teksta je samo za preroka – to je edini logični razlog. Prerok mora spoznati, da je tudi prostitutka božja podoba, vredna človeške ljubezni. Poročiti jo mora zato, da bi se naučili, da ne smeš obupati in v vsakem, tudi najbolj zavrženem bitju, videti jedro človeškega/božjega dostojanstva. S poroko jo reši zablode (rešitev celotnega Izraela).

Kar se na videz zdi nemogoče, mora biti preroku mogoče. Mora mu biti mogoče spreobrniti in spraviti na pravo pot. Nobena situacija ne sme človeka pripeljati do obupa.

Najtežji problem je problem moralnega stanja. Temeljna prerokova naloga je pomagati drugim, da pridejo do uvida v napačnost stanja v katerem se nahajajo.

konec kraljestvu hiše Izraelove.

spomin krivdo, ki visi nad omenjenim mestom. – *na hiši Jehújevi*: Jehú je naredil v Jezreélu prevrat in zakrivil velik pokol; prim. 2 Kr 9–10.

<b>5</b> Iz 2,11 Am 8,9 Zah 14,9 Job 29,20 Mt 7,22 Lk 6,23 Jn 14,20	<b>5</b> Tisti dan bom zlomil Izraelov lok v dolini Jezreél.«	
<b>7</b> 14,4 1 Sam 17,47 Iz 30,16 31,1 Mih 5,9 Zah 4,6 9,10 Ps 20,8 Prg 21,31	<b>7</b> Usmiljen pa bom z Judovo hišo: rešil jih bom po GOSPODU, njihovem Bogu, ne bom jih reševal z lokom ne z mečem ne z orožjem ne s konji in ne s konjeniki.«	<b>7</b> <i>rešil jih bom po GOSPODU, njihovem Bogu</i> : Bog govori o sebi kot o tretji osebi.
<b>9</b> 2,25 3 Mz 26,12 Jer 7,23 11,4 31,33 Ezk 11,20 14,11 Zah 8,8	<b>9</b> Potem mu je rekel: »Daj mu ime Nemoje-ljudstvo, kajti vi niste moje ljudstvo in jaz ne bom vaš.«	

## 4.2. Oz 2

Tukaj govori o popolnoma nasprotni odločitvi glede na 1. poglavje. Gre za napoved, da bo v prihodnosti stanje ravno nasprotno od tega. Pomilostitev je božje delo.

<b>2</b> <b>1</b> 1 Mz 22,17 32,13 1 Kr 4,20 5,9 Iz 10,22 Jn 1,12 Rim 9,26.27	<b>2</b> Bog bo zbral svoje ljudstvo <b>2</b> <b>1</b> Izraelovih otrok bo po številu kakor morskega peska, ki ga ni mogoče premeriti in ne prešteti. Na kraju, kjer so jim rekli: »Vi niste moje ljudstvo,« jim bodo rekli: »Otroci živega Boga.«	<b>2</b> <b>1–3</b> Prejšnjim grožnjam sledi obljuba odrešenja in sožitja, kraljestvi bosta spet združeni kakor v Davidovem času.
<b>2</b> 1,5 Iz 11,13 Jer 3,18 Ezk 37,15–22	<b>2</b> Judovi sinovi in Izraelovi sinovi se bodo združili, postavili si bodo enega poglavarja in prestopili svoje ozemlje, kajti Jezreélov dan bo velik.	<b>2</b> <i>Jezreélov dan bo velik</i> tj. dan, ko bo Bog spet posejal (gl. op. k 1,4) svoje ljudstvo in mu dal rast.
<b>3</b> 2,24–25	<b>3</b> Recite svojemu bratu: »Moje ljudstvo« in svoji sestri: »Pomiloščena«.	



## 4.2.1. Oz 2,4-25

To je eno lepših SP besedil, ki govori o Bogu kot usmiljenem bitju. Je drugačno besedilo kot ostalo. Bolj poetično, poudarek na pomilostitvi, restavraciji... Žena je podoba izraelskega ljudstva, Gospod govori v drugi osebi.

<p><b>4</b> 2,15 4,1 1 Mz 38,15</p>	<p><b>Pravda z vlačugarsko ženo</b> 4 Pravdajte se s svojo materjo, pravdajte se, kajti ona ni moja žena ne jaz njen mož. Naj odstrani vlačugarska znamenja s svojega obraza, prešušne znake s svojih prsi.</p>	<p><b>4–25</b> Pretresljiva izpoved prevaranega moža: GOSPOD govori o izvoljenem ljudstvu kakor mož o vlačugarski ženi. 4–7 Prva in takojšnja misel: razdreti zvezo, usmrtiti ženo in zavreči skupne sadove – otroke.</p>
<p><b>5</b> Jer 6,8 9,11 13,22 Ezk 16,4–5 16,39 Raz 17,16</p>	<p>5 Če ne, jo slečem do golega in jo postavim, kakor je bila na dan svojega rojstva, naredim jo kakor puščavo in jo napravim kakor izsušeno zemljo, usmrtim jo z žejo.</p>	
<p><b>6</b> 1,2</p>	<p>6 Njenih otrok se ne bom usmilil, saj so vlačugarski otroci.</p>	
<p><b>7</b> 5 Mz 4,3 Jer 2,25 3,13 44,17 Am 2,4</p>	<p>7 Kajti njihova mati se je vlačugala, njihova spočetnica se je osramotila. Rekla je namreč: »Grem za svojimi ljubimci, ki dajejo moj kruh in mojo vodo, mojo volno in moj lan, moje olje in mojo pijačo.«</p>	
<p><b>8</b> Jer 2,23</p>	<p>8 Zato, glej, ji zagradi pot s trnjem, jo ogradi z ograjo, da ne najde svojih steza.</p>	<p><b>8–9</b> Druga misel, nekoliko blažja: zgraditi vse poti, da ne bo mogla do svojih ljubimcev – ker ne bo našla utehe, bo spet prišla k možu.</p>
<p><b>9</b> 5,15 6,1–3 Jer 3,22 Lk 15,17–18</p>	<p>9 Tekala bo za svojimi ljubimci, pa jih ne bo dohitela, iskala jih bo, pa ne našla. Tedaj bo rekla: »Grem in se vrnem k svojemu prvemu možu, saj mi je bilo takrat bolje kakor zdaj.«</p>	

**v. 4-9:** Premislek glede na preteklo stanje. Nadaljevanje govori o tem, kako bo okusila nezvestobo. Vzporednost v NZ: prilika o izgubljenem sinu (Oče = podoba očeta, Sin = ljudstvo). Ob vzporedni analizi vidimo v obeh primerih zavest otroka (oba ugotovita, da je bilo prej boljše).

<p><b>10</b> 5 Mz 7,13</p>	<p>10 Ona ni spoznala, da sem ji jaz dajal</p>	<p><b>10–15</b></p>
--------------------------------	--	---------------------

8,11–18 Ag 2,8 Ps 104,15	žito in vino in olje, ji množil srebro in zlato, ki so ga porabili za Báala.	Tretja misel: odvzeti ji vse, kar ji je dal – hrano in pijačo, obleko in nakit, da bo lačna in žejna, gola in oskubljena, morda se bo spomnila, kdo ji je dal vse, kar ima.
<b>12</b> 5,14 5 Mz 32,39 Ezk 16,37 Ps 50,22 Jn 10,29 Raz 17,16	<b>12</b> Zdaj razodenem njeno sramoto pred očmi njenih ljubimcev in nihče je ne reši iz mojih rok.	
<b>13</b> Iz 1,13–14 Jer 7,34 Am 5,21–23 8,5	<b>13</b> Naredil bom konec vsemu njenemu veselju, njenim praznikom in njenim mlajem, njenim sobotam in vsem njenim shodom.	
<b>14</b> Iz 5,5–6 Ps 80,13–14	<b>14</b> Opustošil bom njeno trto in njeno smokvo, o katerih je rekla: »To je moj zaslužek, ki so mi ga dali moji ljubimci.« Naredil jih bom za goščavo, požrle jih bodo poljske živali.	
<b>15</b> Jer 2,32	<b>15</b> Kaznoval bom na njej dneve Báalov, ki jim je zažigala kadilo, in se lišpala s svojim prstanom in nakitom in hodila za svojimi ljubimci, mene pa pozabljala, govori GOSPOD.	
<b>16</b> 13,5 Jer 20,7 Rut 2,13	<b>GOSPOD ji bo spregovoril na srce</b> <b>16</b> Zato, glej, jo privabim, popeljem jo v puščavo in ji spregovorim na srce.	<b>16–25</b> Četrta misel: kakor da prve tri niso prave – prijazno jo povabi v puščavo in ji spet spregovori na srce, to je rešitev.

**v. 10-16:** Puščava ni le podoba geografske puščave, temveč notranje puščave (oditi iz oblakov na realna tla, iti vase, zamisliti se, odmik iz okolja, ki ne dopušča, da bi šli vase). Žena se šele v puščavi zave, da ni drugega življenja kot pri prvem možu, kjer lahko najde pomilostitev – spravo.

*Kaj je glavna osnova za spravo?*

#### - pri človeku

V prvem poglavju še ni vidna namera, da bi se žena spreobrnila. To vidimo šele v tretjem poglavju. Vidimo, da je potreben čas za spravo, pomilostitev. (Ozej in Bog: drugače – pripravljena takoj odpustiti, ko se pokaže kes in priznanje krivde.) Nekateri menijo, da ima človek pravico odpuščanje odreči oziroma ga sprejeti. Drugi so prepričani, da človek mora odpustiti.

#### - pri Bogu

Izkušnja preroka: podoba za Izrael/Bog  
Žena /Mož

Besedilo želi povedati, da za preroka obstajajo teološka merila, ne le človeška. Pojem usmiljenja izhaja iz ženskega čustvovanja (rahamin; edninska oblika je rehen in pomeni maternico). Usmiljenje torej pomeni čustvovanje matere v odnosu do

otroka. Liberalistično pojmovanje: sam sem prepričan v svojo pravičnost, drugi so raje v zmoti. Sam se razglašam za razsodnika.

Bog je absolutno dober – Bog se ne more odreči človeku (ontološko)

Človek je egoističen – človek je ustvarjen iz dobrih razlogov (summum esse summum bonum)

Človek, ki odpusti bo imel dober občutek, človek, ki ne odpusti, je prikrajšan tega občutka.

Bog ne more odreči človeku: je stvarnik, zato mu tudi ne more odreči odpuščanja (notranja nujnost za dobro).

Bog in človek – pozitivni vidik: če Stvarnik ne more ne odpustiti, kako moremo mi ne-odpustiti, ko smo relativna bitja (nismo pravični in se ne moremo postavljati nad druge) – pustiti razsodbo višji avtoriteti.

Zakaj odpustiti človeku?

Bog odpusti, ker je Stvarnik. Človek odpusti človeku, ker vidi v njem Božjo podobo. Nobeno zločinsko dejanje ne more izmaličiti Božje podobe.

### Vprašanje SVOBODE:

Človek ima moč, da se lahko odloči za ali proti dobremu.

Če je Bog avtor človeka, potem ima vsak človek jedro svojega dostojanstva, četudi si prizadeva v negativni smeri, tega jedra ne more izničiti.

Ozej je uvidel, da mora svoji ženi odpustiti ter ji s tem pomagati, da ponovno odkrije to svoje jedro.

<b>17</b> 11,1–3 2 Mz 13,17 Joz 7,24–26 Iz 65,10 Jer 2,2 Am 5,25	<b>17</b> Potem ji od tam dam njene vinograde in dolino Ahór naredim za vrata upanja. Tam bo odgovarjala kakor v dneh svoje mladosti, kakor na dan svojega odhoda iz egiptovske dežele.	<b>17b</b> <i>dolina Ahór</i> so imeli za znamenje smrti, ker so tam usmrtili človeka, ki se je polastil Bogu posvečenih reči; prim. <b>Joz 7,24</b> .
<b>18</b> Am 2,16	<b>18</b> Tisti dan, govori GOSPOD, me bo imenovala: »Moj mož,« ne bo me več imenovala: »Moj Báal.«	<b>18</b> <i>Moj Báal</i> : izraz je dvoumen, ker pomeni »moj gospodar« ali pa »moj malik«.
<b>20</b> 1,7 1 Mz 9,8 Iz 2,4 Ezk 34,25 Zah 9,10 Job 5,23 Mr 1,13	<b>20</b> Tisti dan bom zanje sklenil zavezo z živalmi polja, s pticami neba in z laznino zemlje. Lok in meč in orožje bom zdrobil v deželi in dal, da bodo varno počivali.	<b>20</b> Vse živali bodo miroljubne (prim. <b>11,8–9</b> ), orožje ne bo več potrebno.
<b>21</b> Iz 54,5–10 Jer 31,31–33	<b>21</b> S teboj se zaročim na veke, s teboj se zaročim v pravičnosti in v pravici, v dobroti in v usmiljenju.	
<b>22</b> 4,1 5,4 Prg 2,5	<b>22</b> S teboj se zaročim v resnici; in spoznala boš GOSPODA.	
<b>23</b> 2,17	<b>23</b> Tisti dan bom uslišal, govori GOSPOD, uslišal bom nebo, in to bo uslišalo zemljo.	<b>23–24</b> Vsi »členi« narave se bodo

zavzemali za to, da bi izvoljeno ljudstvo Jezreél, kar pomeni »Bog seje«, imelo jedi in pijače na pretek.

<p><b>24</b> 1,4–9 2,7,10</p>	<p>24 Zemlja bo uslišala žito, vino in olje, in te reči bodo uslišale Jezreéla.</p>	
<p><b>25</b> Jer 7,23 Rim 9,25 1 Pt 2,10</p>	<p>25 Posejem si jo v deželi in pomilostim Nepomiloščeno, Ne-mojemu-ljudstvu rečem: »Ti si moje ljudstvo,« in reklo bo: »Moj Bog.«</p>	

### 4.3. Oz 3

Žena je prišla v roke drugemu, on jo odkupi nazaj, saj si tudi sama žena to želi. To je prenova zaveze, ki je sedaj dokončna. Oba morata doživeti razočaranje, da bi sedaj bilo upanje, da bo zaveza obstala. Vsi moramo živeti pod vtisom božje obljube, da obstaja popolna, večna zaveza. Ne smemo se prepustiti prvotni reakciji zavrnitve.

<p><b>3</b> <b>1</b> 2,4 2 Mz 20,3 5 Mz 5,7 6,4 Jer 7,18</p>	<p><b>Ponovna zaljubljenost bo sad zdržnosti</b> <b>3</b> 1 GOSPOD mi je rekel: »Pojdi spet in ljubi ženo, ki ljubi drugega in prešuštvuje, kakor GOSPOD ljubi Izraelove sinove, oni pa se obračajo za drugimi bogovi in ljubijo grozdne kolače.«</p>	<p><b>3</b> V 1,2 Bog naroča preroku, naj si vzame ženo, ki se bo vlačugala in ga varala, tu pa mu naroča, naj jo ima rad, čeprav ona ljubi drugega in prešuštvuje. 1 <i>grozdne kolače</i> so uporabljali pri malikovalskih obredih; prim. 2 Sam 6,19; Jer 7,18; 44,19.</p>
<p><b>4</b> 2 Mz 23,24 28,6 1 Sam 15,22–23</p>	<p>4 Kajti veliko dni bodo Izraelovi sinovi ostali brez kralja in brez prvaka, brez klavne daritve in brez oltarja, brez efóda in brez zaščitnikov.</p>	<p><b>4</b> <i>brez efóda</i>, iz katerega so žrebali in vpraševali Boga za nasvet; prim. Sod 17,5. – <i>brez zaščitnikov</i> (hebr. <i>terapím</i>): najbrž gre za kipce hišnih priprošnjikov.</p>
<p><b>5</b> 2,9 6,1 14,2 Jer 30,9 Ezk 34,23 37,24–25</p>	<p>5 Potem pa se bodo Izraelovi sinovi spreobrnili in iskali bodo GOSPODA, svojega Boga, in svojega kralja Davida, hrepeneli bodo po GOSPODU in po njegovi dobroti v poslednjih dneh.</p>	

## 5. EZEKIEL

Nobena druga preroška knjiga ne izpostavlja več vprašanj kot Knjiga preroka Ezekiel. Sestavljajo jo preroški izreki, premišljevanje Postave, proza in poezija ter izredno natančni zgodovinski opisi, kombinirani z zelo domišljjsko mitološkimi namigi, zmerne sodbe z divjimi vizijami, razviti govori s slikovito dramsko predstavitvijo.

Vse to daje bogastvo vsebine in širino pogleda, ki sta precej bolj razvita kot pri ostalih preroških knjigah. Hkrati pa vodi tudi k zmešnjavi mnenj strokovnjakov o skoraj vsakem vidiku sestave in sporočila knjige. Vendar za to ni moč iskati razloga v negotovosti glede strukture ali vrstnega reda. – knjiga je daleč najbolj jasno strukturirana od vseh prerokov.

Ena stvar je gotova; ne glede na to kaj smo spoznali o tem človeku in tej knjigi, smo vendar komaj začeli razumevati kompleksnost in globino tega preroka, ki je deloval v najtežjih in najbolj odločilnih časih dolge izraelske zgodovine.

Ezekiel je tretji po vrsti med velikimi pisnimi preroki v trenutni razporeditvi Stare zaveze, takoj za Izaijem in Jeremijem in pred dvanajstimi malimi preroki. Ta razdelitev je bila oblikovana relativno pozno z namenom, da bi bili trije veliki preroki v kronološkem zaporedju. Vendar Talmud govori o zgodnejšem razporedu po katerem pride Izaija na vrsto kot zadnji: »Jeremija je v celoti obsodba, Ezekiel pričinja z obsodbo, a se konča s tolažbo, medtem ko je Izaija v celoti tolažba«. Ta zgodnja ureditev je bila narejena na podlagi premika od obsodbe k upanju pri Ezekielu kot sredinske ločilne linije med dvema. Res se knjiga deli natančno na dve polovici: poglavja 1-24 vsebujejo prerokbe sodbe nasproti Izraelu in 25-48 predložijo množico besed podpore in upanja.

Moderni pogled na knjigo prav tako v velikem delu gradi na razlikovanju med sodbo in upanjem. Ezekiel je viden kot prehodni prerok, ki prelamlja s starimi formami, da bi vpeljal nove in ne-preroške elemente iz duhovniškega ozračja v njegovo oznanjevanje in pisanje. Z eno nogo je v kritičnih časih za neodvisnost Izraela in Juda in z drugo hladnih časih izgona brez kakršne koli tradicionalne religiozne institucije, ki bi bila ljudem v oporo, odprto išče program reforme in preнове, ki bi preživel takšno tragedijo. Knjiga potemtakem prelomi s številnimi preroškimi oblikami, ki so bile pogoste pri starejših prerokih, z namenom oblikovati nov jezik preroštva, ki lahko v naprej napove veliko vrnitev zaupanja v Boga, ponovno oživi starejše tradicije Božjega delovanja v svetu in okrepi prakso vere skozi bogoslužje ter upoštevanje Postave.

Pod vidikom nadaljnjega razvoja izraelske religije proti Knjigi zakonov pokaže, da je razvoj kanona vedno bolj poudarjal centralno vlogo Tore, zato ni čudno, da Ezekiel imenujejo »očeta modernega judovstva«.

Prerokovo službo je potrebno gledati v luči razburkanega ozadja zadnjih dni Judovega kraljestva kot samostojne države. Ko je prišel kralj Jošija do oblasti v letu 628, je bil asirski imperij oslavljen in opotekajoč po smrti njegovega zadnjega

močnega vladarja Ašurbanipala. Jošija je pričel z veliko reformo izraelske religije po načrtu devterokanonične zaveze (2 Kr 22-24). Vendar je njegova prezgodnja smrt v boju zoper Egipt v letu 609 končala vsakršno nadaljnjo reformo. Njegovega sina Jojakima je prerok Jeremija redno obtoževal zavračanja zaveze (Jer 7, 26,36).

Leta 605 so politični dogodki pripeljali Babilonce na oblast nad Judo in Jojakim je posledično postal vpleten v shemo boja za neodvisnost, potem ko se je zdelo, da je Babilon oslavljen po skorajšnjem porazu s strani Egipta leta 601. Vendar se je uštel in v letu 598 je babilonska vojska oplenila Jeruzalem ter izgnala tisoče vodilnih prebivalcev mesta. Jojakim je ravno tedaj umrl, a so vzeli s seboj njegovega sina Jojahina kot zapornika. Nebukadnezar, babilonski kralj, je postavil Sedekija, brata Jojakima in strica mladega kralja Jojahina, za kraljevega namestnika. Le-ta je ostal miren vrsto let in nato načrtoval vstajo. Tokrat je babilonsko obleganje potekalo med leti 589 in 586 in izbrisalo vsa judovska mesta pred zavzetjem samega Jeruzalema (glej 2 Kr 25; Jer 37-45, 52).

Ezekiel naj bi pričel svoje delovanje leta 593 med izgnanimi Judi v Babilonu (1,2). Njegovo zadnje prerokovanje sodi v leto 571 (29,17). Koliko je bil star, ko je pričel oznanjevati ali če je živel in pisal po letu 571, ne vemo. Domnevno je bil med 8000 zajetimi, ki so bili pripeljani v Babilon, potem ko je Jeruzalem padel Nebukadnezarju v roke l. 598 (2 Kr 24,16). Tako preko vsebine njegovega oznanjevanja kakor tudi preko serije obdobij, ki načeljujejo številnim njegovim prerokbam, lahko sklepamo, da je obseg delovanja obsegal čas med letoma 593 in 586, torej med časom vladanja kralja Sedekija in v obdobju uničenja, ki je sledilo drugemu in poslednjemu padcu mesta v letu 586. Kakor Jeremija se zdi, da tudi Ezekiel v glavnem nasprotuje mišljenju Sedekije in njegovih svetovalcev ter njegove opustitve namena strmoglaviti babilonsko oblast. Posebej je zavzet za globlji boj proti političnim ambicijam vladajočih razredov v Jeruzalemu, proti katerim je postavljал močno teocentrični koncept Izraela kot skupnosti, vdane svojim religioznim opravičnim in pokorščini JHVH pa naj bodo politično neodvisni ali ne.

Zgodnja zanimanja za dozdevno abnormalno osebnost, ki je za vizijami in simboličnimi dejanji, so v glavnem zamrla kot posledica pionirskega uvida W. Zimmerli, ki je skoraj vse domnevne blodnje, ravno nasprotno, označil za zavestne imitacije ali oživitve primitivnih oblik, ki so jih uporabljali pred-klasični preroki. Potemtakem je uporaba izrazov kot sta »roka Gospodova« ali »Duh Gospodov«, tipična za Elijeve kroge. Enako velja tudi za prerokovo samodramatizacijo, skozi katero prerok izgrajuje prerokovanje. Na podoben način številne Ezekielove fraze in dejanja niso izvirna, ampak oponašajo slog in izrazoslovje duhovniške sfere. Najbolj izrazit vidik knjige je redna uporaba izraza »Jaz«; sam JHVH govori skozi preroka. Z uporabo tega pripomočka prerok poudari moč božanske besede, ki ga prevzame (glej W. Zimmerli, VT 15, 1965, 515-27).

Knjiga je vendarle zaznamovana z določenimi formulami in izrazi, ki izražajo izvirnost v odnosu do drugih preroških tekstov: »Sin človekov«, »tedaj boste spoznali, da sem jaz Gospod«, »svoj obraz obrnem zoper nje«, »zgodila se mi je Gospodova beseda rekoč«. Ti in drugi izrazi skupaj z prvoosebim pripovedovanjem dajejo enoten slog celoti. Kot že omenjeno, se zdijo prerokbe precej bolj razširjene in ponavljajoče kot v zgodnejših preroških knjigah. Vsebujejo tudi intenzivnejše alegorije in metafore, ki uvajajo prerokbe, kar je redko zaslediti drugje (glej L. Boadt, Ezekiel's oracles against

Egypt, Rim 1980, 169-80). M. Greenberg (Ezekiel 1-20) je izpostavil nekaj novih tehnik te knjige: uporaba panojev, znotraj katerih so deli oblikovani paralelno eden drugemu, spiralna tehnika, s katero prerokba prehaja na višjo in bolj intenzivno stopnjo ter »razpolavljanje«, ki doseže, da odmevna prerokba sledi osrednji prerokbi kot posledica. Vsa preučevanja so utrdila stališče, da knjiga vsebuje razločljiv slog, kljub prerokovi osebnosti in namenom šole urednikov. Njihov prispevek, čeprav prisoten in pomemben, vendarle ne prevladuje v tekstu.

Ezekielovo preroštvo kaže močne pokazatelje izvirnih govorniških oblik, ne samo v uporabi dramskih potez in njegovega poudarka tako v govorih kot izrekih, ampak tudi v specifičnih odnosih znotraj prerokb, ki se navezujejo na posebne dogodke krize, ki je nastala ob dolgem obleganju Jeruzalema v letih 598-586. Ti odlomki so bili literarno predelani v večje in bolj izdelane prerokbe, ki se razlikujejo od zgodnejših pisnih prerokov v svoji »baročni ekstravaganci« in vpeljavi zakonskih in duhovniških vprašanj (C. Westermann, Basic forms of prophetic speech, Fil. 1967, 205-8). Velik del tega preoblikovanja naj bi bilo delo samega Ezekielja, saj je precej težko ločiti namene ali teologijo redaktorjev, ki je drugačna od golih prerokb ali prozne dele od čistih poetičnih odsekov.

## 5.1. TEOLOGIJA KNJIGE

Ezekiel deli z drugimi zgodnjimi preroškimi zapisi mnenje, da Bog kaznuje neubogljive in nezveste zavezi s političnimi katastrofami (Iz 10; Jer 2; Ezek 17); podobno obravnava kršitve zaveze v jeziku prešuštva in prostitucije (Jos 2; Jer 2; Ezek 16, 23). Močno se strinja z Jeremijem, da Bog močneje želi notranjo zvestobo zavezi pod babilonsko oblastjo, kot pa boj a neodvisnost zgrajeno zgolj na človeškem ponosu in političnih motivih; Babilon je bil inštrument božjega opomina (Jer 29; Ezek 4,21). Kaj poudarja Ezekiel izpostavlja za razliko od drugih prerokov, je moč zaznati v posebnem pristopu preroka do razvoja določenih tradicionalnih tem: a) Gospodovo gospodovanje nad vsemi narodi in dogodki, b) njegova svetost (transcendenčnost), c) vztrajanje na tako moralni kot kultni integriteti, d) odgovornost vsake generacije do svojih dejanj in navsezadnje e) prepričanje, da bo Bog prenovil Izrael kot popolnoma zastonjski dar milosti.

### a) Božje gospodovanje

Ezekielova doktrina o Bogu je najbolj jasno vidna v formuli, ki konča skoraj vsako prerokbo: »tedaj boste spoznali, da sem jaz Gospod«. Božja dejanja in dogodki naj bi dokazovala, da ima on sam moč uničiti in obnoviti. Božja aktivnost razkriva, da JHVH jemlje resno kazen za greh, a istočasno ne pozablja njegove obljube skrbi in zavezane ljubezni do Izraela. Ezekiel redko poudari nežno plat Boga (čeprav je prisotno v 16, 1-14; 34,1-31), ko prerokbe poudarjajo moč Boga, ki lahko doseže vse konce. Nad vsem tem je božja skrb vidna v Gospodovi zmožnosti, da daje življenje, kjer se zdi, da je samo smrt (37, 1-14; 47,1-12).

### b) Božja svetost

Ezekiel poudarja razdaljo med našim človeškim upanjem in dejanji ter božjo voljo. Prerok je redno imenovan »Sin človekov«, da se s tem naglasi gola umrljivost celo

božjega predstavnika. Podobno v velikem videnju nebeškega sprevoda, vidi le »podobnost pojava« Boga (1,26). Končno, ne uporablja Izaijevega izraza »Sveti Izraelov«, ampak namesto tega govori o svetosti božjega »imena« (20,39, 36,20, 43,7). Zato ker Izrael nosi božje ime, ne smejo oskruniti tega imena z nepokorščino in tako napraviti Boga za žrtev človekove muhavosti (20,30).

### **c) Moralne in kultne zahteve**

Ezekiel nadaljuje tradicijo vehementnega protesta zoper sprijenost Izraela, tako v nepravčnosti kot v napačnem bogoslužju (pogl. 5-6; 17-18; 20; 22). Vendar prevlada posebnih prestopkov npr. bogoslužnih, celo oskrunitve sobote (20, 12.24), čaščenje na visokih krajih (6,13; 20,28) in onečaščenje svetišča (23,37-38). Ezekiel se dobro zaveda, da so korenine Izraelove odvrnitve od Gospoda v izgubi poznavanja Boga in njegovih statutov zaveze. Poglavlje 20 s svojo posebno zgodovino Izraelske neubogljivosti vse od časa izhoda napravi jasno trditev – nikdar ni Izrael sledil Gospodu popolnoma iz svojih src – vedno so bili uporni. Bog jim je dal svoje zakone in predpise, da bi jim omogočil, da bi mu lahko zvesto služili, vendar ni bilo dovolj (20,40).

### **č) Osebna odgovornost**

Jer 31,29 in Ezek 18,2 navajata isti pregovor kako so očetje jedli kisl grozdje in kako otroci trpijo posledice. Poglavlje 18 oblikuje lekcijo, ko sledi primeru očeta, sina in vnuka. Izpostavlja specifično točko, da vsaka generacija nosi odgovornost za svoje odločitve. Sedaj je torej potrebno delovati, če hočemo premagati zlo tako preteklosti kot sedanjosti ter stati pred Bogom v sodbi in imeti upanje za novo prihodnost. Tematski prehod preroka kot varuha v pogl. 3 in 33 gradi ta vpogled. Zakaj bi Ezekiel oznanjal, če ne bi bilo nikogar, ki bi poslušal? Odgovor se skriva v dvakratni odgovornosti, ki je vpeljana v svarilo. Prerok mora biti vdan svoji nalogi, da bi pokazal Božjo pravičnost in usmiljenje pa naj ga kdo sliši ali ne. Ljudje lahko sprejmejo ali zavrnejo svarilo in obrazložitev preroka, vendar morajo prenašati breme. Božja volja izvrši kazen ali odrešenje, ne glede na to kakšen je odziv ljudstva, a prerokova beseda služi kot sedanji znak za vse kar se v resnici dogaja in kot lekcija za vse prihodnje generacije.

### **d) Greh in milost**

Ezekiel brez dvoma jemlje greh resno. Ne samo, da odkriva uporniškega duha globoko ukoreninjenega v človekovo srce, ampak ima tudi visoka pričakovanja za vedenje ljudi pred svetostjo Boga. Prav tako napoveduje možnost kesanja (glej 16,54-63; 33,10-16). Vendar Bog ne deluje na podlagi človekove skesanosti, ampak iz svoje že vedno predhodne svetosti in zaveze ljubezni (16,53.60-61; 20,40-44; 34,11; 37,1-14). Poglavlje 36 še posebej poudarja božjo obljubo: Bog bo obnovil Izrael zaradi svojega ljubosumnega srda proti zasmehovanju drugih narodov, ki se norčujejo iz ponižne vere ljudstva (36,6) in bo deloval zavoljo svojega imena, da bo branil svojo svetost (36, 22-23). Tedaj bo dal Izraelu novo srce in novega duha, da bodo lahko pokorni in zaupljivi (36,26-28, 11,17-20). Kesanje sledi božji iniciativi, da jih obvaruje, kajti Izrael bo spoznal, da Bog še vedno deluje v njihovo dobro in kot posledica tega, bo ljudstvo osramočeno zaradi svojega vedenja (16,54; 36,32).



## 5.2. Ez 1,1 – 3,27

Uvodni del oblikuje pogloblitnejše teme knjige: prisotnost božje slave in vzvišenosti v dogodkih izgnanstva, poklic preroka za stražarja nad Izraelom, odgovornost vsakega posameznika za svoja dejanja in moč božje besede, da deluje kljub človekovi upornosti in zavračanju poslušnosti oz. pokorščine. V tedanji religiozni krizi se Ezekiel pridružuje Jeremiju: poraz Juda je božja kazen in še hujša usoda čaka tiste, ki so ostali v Jeruzalemu, razen če se ne pokesajo. Če se kakorkoli že vrnejo h Gospodu, bo on obnovil ljudstvo in mesto po času kazni (R. Wilson, Int 38, 1984, 117-30).

Nameni, da bi razdelili videnje božjega prestola v 1,4-28 in nalogo preroka v drugem in tretjem v dve neodvisni pripovedi, se ne izkažejo za uporabne, saj ni moč najti nikakršnih upravičenih razlogov za dvojno tradicijo (Tkacik, JBC 21,13). Na Ezekielu je močno vplival Izaijeva svetostna tradicija in tematska povezanost med videnjem božje slave in poklicem preroka je oblikovana prav po vzorcu Izaijevega poklica, ki ga srečamo v Iz 6,1-13 (Zimmerli, Ezekiel 1, 98-100).

Ez 1,1-3,15 je najdaljše poročilo o videnju. Spada v vrsto avtobiografskih spisov o poklicanosti za preroka. Opisu videnja sledi dialog med Bogom in prerokom, kot npr. pri Iz 6. Tam je kratek opis videnja – videnja Božje svetosti. Podobno je pri Mojzesu in gorečem grmu, kjer gre spet za izkustvo Božje svetosti. Gre za srečanje s svetim Bogom.

**Učinek videnja** je, da je prerok popolnoma onemel. Bog narašča, prerok je popolnoma ubogljiv. *Kaj je videl?* Videl je štiri (4) živa bitja. Ponavlja se beseda *videl* – to je poudarek na učinek videnja. Vse je v gibanju, vse služi Bogu, ki je na prestolu.

Prerok vidi *Gospodovo veličastvo*.<sup>28</sup> Besedilo je v kontekstu celote. Vsa besedila o poklicanosti preroka zrcalijo naravo preroka, do neke mere njegovo osebnost in temeljni poudarek preroškega sporočila.

**Osebnost** preroka kot takšnega običajno ostane v ozadju. Poudarek je na razodetju Božje svetosti/besede. Prerok to zazna, vidi in sprejme. Če na to reagira, lahko izrazi dvom o svoji sposobnosti (Mojzes, Izaija). Tukaj tega ni. Kaj lahko razberemo glede preroka? Ne izraža svojega mnenja, ampak poroča o tem, kar je videl in kar mu je Bog sporočil. Gre za videnje Božjega veličastva. »Pasivno« sprejema, kar mu Bog naroča, da se voditi med izgnance. Lahko razberemo tudi psihološko plat – ali ni bil prerok malo motena osebnost?

Je bil morda čudak ali zadet? Da pride besedilo v SP, mora imeti zelo tehtne razloge. Ezekiel spada med štiri velike preroke, ni govora, da bi bil apokrif – knjiga je zelo zgodaj doživela sprejem.

---

<sup>28</sup> Vstal sem in šel v dolino. In glej, tam je stalo GOSPODOVO veličastvo kakor veličastvo, ki sem ga videl ob reki Kebár, in padel sem na obraz. Tedaj je prišel vame duh in me postavil na noge. Govoril je z menoj in rekel: Pojdi, zapri se v svojo hišo! (Ez 3,23-24); In glej, tam je bilo veličastvo Izraelovega Boga, enako prikazni, ki sem jo videl v dolini (Ez 8,4); Videl sem: glej, na oboku, ki je bil nad glavo kerubov, je bilo nekaj kakor kamen safir; nekaj, kar je bilo po obliki podobno prestolu, se je prikazalo nad njimi. (Ez 10,1).

Ezekiel ni motena osebnost, kajti celota njegove knjige – različni teksti pričajo na izjemno preciznost, retorično perfektnost besedil. Gre za osebnost, ki je bila popolnoma prevzeta od Božje svetosti, se izniči pred Bogom, ne govori o sebi.

Pojavi se termin *bin Adam* = sin človekov (prim. Dan 7). Običajno povezujemo z Jezusom, kar pa tukaj ne pride v poštev. V Ezekielu se ta izraz uporabi od 90 do 100x. Pomeni pa *človeka na splošno* – kot oznaka. Kot predstavnik človeškega rodu, kot nepomemben posameznik. V tem besedilu je vse postavljeno na vprašanje poslušnosti.

**Sporočilo** je poslušnost preroka in neposlušnost Izraela (neposlušnost, trdovratnost, nesposobnost, da bi se spreobrnili oz. spokorili). Prerok dobi zagotovilo, da je on trden kot diamant, ker je absolutno zavezan Bogu. Popolnoma mu mora biti predan in poslušen. Tako radikalnega preroka ni, Ezekiel pa je največji teolog SZ – on gre najgloblje v tem, kaj je Božja svetost. Samo Bog lahko človeka preustvari, spremeni njegovo notranjost. **Ezekiel je torej prerok vere.** Poslušnost neposlušnosti je vprašanje vere, vera pa pomeni individualno odgovornost. Nihče drug tako jasno ne govori o identiteti odgovornosti kot Ezekiel.

### 5.2.1. EZ 3,12-21

<sup>12</sup>Tedaj me je duh vzdignil in zaslišal sem za seboj mogočno bobnenje: »Slavljeno GOSPODOVO veličastvo s svojega kraja!«<sup>29</sup>

<sup>13</sup>Bil je šum, ki so ga delale peruti živih bitij, ko so se dotikale druga druge, in ropot koles poleg njih: mogočno bobnenje.

<sup>14</sup>Duh me je vzdignil in odnesel, in šel sem, v bridkosti in razburjenju svojega duha; močna je bila GOSPODOVA roka nad menoj.

<sup>15</sup>Tako sem prišel k izgnancem v Tel Abíbu, ki so prebivali ob reki Kebár, kjer so se naselili. Tam sem bival sedem dni izmučen sredi med njimi.<sup>30</sup>

<sup>16</sup>Ko se je izteklo sedem dni, se mi je zgodila GOSPODOVA beseda, rekoč:<sup>31</sup>

<sup>17</sup>Sin človekov, postavil sem te za stražarja Izraelovi hiši. Ko zaslišiš besedo iz mojih ust, jih posvari v mojem imenu!

<sup>18</sup>Če porečem krivičnežu: »Gotovo umreš,« pa ga ne posvariš in ne spregovoriš, da bi posvaril krivičneža pred njegovo krivično potjo in ga ohranil pri življenju, bo ta krivičnež umrl zaradi svoje krivde, a njegovo kri bom terjal iz tvojih rok.<sup>32</sup>

<sup>19</sup>Če pa si posvaril krivičneža, pa se ne odvrne od svoje krivičnosti in od svoje krivične poti, bo umrl zaradi svoje krivde, ti pa si boš rešil življenje.

---

<sup>29</sup> duh vzdignil gl. op. k 2,2; prim. 1 Kr 18,12; Apd 8,39. - mogočno bobnenje db. glas velikega tresenja. - Slavljeno ...: gre za vzklikanje nebeškega spremstva? Majhen popravek besedila bi dal ... ko se je GOSPODOVO veličastvo vzdignilo s svojega kraja. *duh*: Božja moč odvede preroka stran od videnja in privede nazaj v skupnost izgnancev.

<sup>30</sup> *Tel Abib*: Babilonski izraz *til abubi* pomeni »(uničeni) poplavni nasip« in označuje naselitveno področje pred vesoljnim potopom v epu o Gilgamešu. Moderni Tel Aviv, ki je dobil ime po starodavni naselitvi v Ezekielovem času, pomeni »pripoved o ječmenovi žetvi« (sad prvih mesecev leta)

<sup>31</sup> (16-21) Ta odlomek obravnava vprašanje, o katerem bo govor še v 14,13-20, zlasti pa v 18,2-32 in 33,12-20, kjer je bolj na mestu. Gre za precej novega duha: Ezekiel se ne ukvarja le z Izraelovo hišo kot celoto, temveč z vsakim njenim članom, naj bo pravičen ali krivičen; prerok je zanje soodgovoren.

<sup>32</sup> *gotovo umreš*: To je kraljevska formula za izrek smrtne obsodbe. Razvijejo jo kralji v 1 Sam 14,44; 22,16; 1 Kr 2,37.42 in Bog v liturgičnem postavljanju Postave – Gen 2,17; 2 Kr 1,4.6. Ezekielu je torej dana legalna odgovornost v najbolj svečani obliki.

<sup>20</sup>In če se pravični odvrne od svoje pravičnosti in ravna krivično, mu nastavim oviro, da se spotakne, in bo umrl. Če ga nisi posvaril, bo umrl zaradi svojega greha; pravična dela, ki jih je storil, ne bodo ostala v spominu. A njegovo kri bom terjal iz tvojih rok.<sup>33</sup>

<sup>21</sup>Če pa si pravičnega posvaril, naj ne greši, in pravični ne greši, bo zagotovo ostal pri življenju, ker se je dal posvariti. In ti si boš rešil življenje.

Tu je izrecno poudarjena odgovornost preroka za usodo ljudstva. Če bi bil človek avtomatično pravičen, se ta tema sploh ne bi poudarjala. Zato je *podoba stražarja* zaradi nevarnosti vdora sovražnika. Podoba stražarja v fizičnem pomenu je tu v prenesenem pomenu: kot prerok, ki svari krivičneža, ki je v nevarnosti zaradi negativnega stanja duše.<sup>34</sup>

**Situacija: krivični – pravični:** Krivični je na slabi poti. Če ga posvariš pa se spreobrne, bo živel on in ti. Če ga ne posvariš, bo umrl on in ti. Če vidiš nekoga, ki je na slabi poti in ga ne posvariš, bo umrl v svojem grehu. Tu smo mi kot prerok. Vendar ima prerok še toliko bolj izrazito odgovornost. Znamenje pravičnosti je predvsem **solidarnost**. Kriterij ni strogo teološki, ampak celosten. Solidarnost je glede stanja duše najpomembnejše v življenju. *Kaj pa se zgodi, ko posvariš, pa se ne spreobrni?* Krivični umre, prerok pa živi.<sup>35</sup>

### 5.3. EZ 33,1-9

<sup>1</sup>Zgodila se mi je GOSPODOVA beseda, rekoč:

<sup>2</sup>Sin človekov, govôri sinovom svojega ljudstva in jim reci: Če pošljem meč nad deželo, ljudstvo dežele pa vzame koga izmed svojih in si ga postavi za stražarja,

<sup>3</sup>in ko ta vidi, da prihaja meč nad deželo, zatrobi v rog in opozori ljudstvo:

<sup>4</sup>Če kdo sliši glas roga, pa se ne zmeni zanj in pride meč in ga pobere: tedaj je njegova kri nad njegovo glavo.

<sup>5</sup>Čeprav je slišal glas roga, se ni zmenil zanj, zato je njegova kri nad njim. Tisti pa, ki se je zmenil, si reši življenje.

<sup>6</sup>Če pa stražar vidi, da prihaja meč, a ne zatrobi v rog in ne opozori ljudstva, in pride meč in pobere koga izmed njih, je ta vzeti zaradi svoje krivičnosti, a njegovo kri bom terjal iz stražarjevih rok.

<sup>7</sup>Tebe, sin človekov, sem postavil za stražarja Izraelovi hiši. Kadar slišiš besedo iz mojih ust, jih posvari v mojem imenu!

---

<sup>33</sup> *ovira, da se spotakne*: NAB predpostavlja, da krepostni človek lahko pade, ko Bog pripravi na njegovo pot močne skušnjave. Besedilo postane jasnejše, če vzamemo to idejo kot posledično: prej dober človek prične preučevati zlo, morda razmišljati, da se lahko on ali ona vedno vrne nazaj, vendar nato nastopi božja božanska sodba, ki to napravi nemogoče – za antično misel zla dela rodijo posledice, ki jih ni moč ustaviti in božja pravičnost jih vrne nazaj k tistim, ki zlo povzročajo (Ps 109,12; 137,8; 140,9).

<sup>34</sup> Bog ne posega samo v zgodovinske dogodke, temveč tudi v človekovo notranjost. Prerok je stalno v ofenzivi zato je lahko vse videl realno.

<sup>35</sup> Pravičnost pomeni najvišje spoznanje. To nam kaže Job, ki filozofsko kompleksno išče odgovore za križe. Zanimanje je možnost nacionalnega spoznanja. Vera je skrivnost, zato ker te vodi preko naravnega spoznanja. Spoznanje skriva skrivnost morale.

<sup>8</sup>Če porečem krivičnežu: »Krivičnež, zagotovo umreš!« pa ne govoriš, da bi posvaril krivičneža zaradi njegove poti, umre ta krivičnež zaradi svoje krivičnosti, a njegovo kri bom terjal iz tvojih rok.

<sup>9</sup>Če pa posvariš krivičneža, naj se spreobrne od svoje poti, pa se ne spreobrne od svoje poti, umre zaradi svoje krivičnosti, ti pa si si rešil življenje.

Tukaj je ista tema, druga terminologija.

**Odpuščanje:** prejšnja krivda se ne upošteva, ko se nekdo spreobrne. Prejšnja dobra dela se ne upoštevajo, ko nekdo odpade. Morda zato, ker to stori premišljeno. Če nekdo odpade, se vse prejšnje zanika, ker se je tako odločil. Če pa se pokvarjenec spravi na pravo pot, prejšnjo pot zavrže – torej se je tudi sam odločil za to. **Gre za potrditev tega, za kar se je oseba odločila.**

**Napuh** proti **ponižnosti** je bila ves čas konstanta do danes. Vendar je danes napuhnjen človek bolj zaščiten (v družbi) kot v izrazito kolektivističnih družbah. To je tudi temeljno vprašanje v Svetem pismu.

## 5.4. EZ 16

### Razdelitev

1-5 Uvod

6-14

15-34

35-43

43-63

1-5 Prerok poudarja izvor Jeruzalema: oče Amorejec, mati Hetejka – gre za zgodovinsko dejstvo, da Abraham izhaja iz Mezopotamije, prihaja v Kanaan. Izvor Izraela je poganski – ob rojstvu zavržen.

4 *nič od tega, kar je normalno, samoumevno, niso storili* – kar je najnujnejše ob rojstvu otroka. Otrok – Izrael je popolnoma zavržen. Zakaj ženska? Pisatelj ne vidi razlike med spoloma glede moralnega stanja. Gre za to, da se od ženske še bolj pričakuje zvestoba kot od moškega, ker ima temeljno poslanstvo (zakon, otrok); poleg tega pa je ženska izraz popolne ljubezni (glej Visoka pesem), pa tudi podobo vlačuge. Podoba Izraela pa so popačili moški – tujci – gre za politično-religiozno raven, kjer so imeli vlogo le moški.

6-14 popolno nasprotje tega, nepričakovano poskrbi, da deklica odraste, se razvija. *S popolno lepoto* je mišljeno, da gre ves čas za podobo Izraela, ki ima posebno poslanstvo – to je podoba presežne lepote, ker v ozadju stoji Bog, ker z izvolitvijo skrbi za popolno lepoto, ne zgolj zunanje lepote, ampak v duhovnem smislu.

- 15-34 deklica je kraljica in se popolnoma izneveri. Odpad je direktno povezan z malikovanjem. Prekosila je vse vlačuge, postane popolnoma sprevržena oseba.
- 35-43 ustrezna kazen je v v. 43: izjava, ki govori o povračilu. Ustrezna kazen pomeni kakor je ona ravnala, tako se ji bo vrnilo. Je to konec? Na nivoju naravnega zakona je s tem konec. V tej podobi ni govora o asirskem atentatu, ki bi se na vsak način hotel maščevati, ampak je tu suveren nasprotnik, ki ve, da je osebek šibak.
- 44-62 nova zaveza po svobodnem Božjem sklepu. Podobno je odpuščanje v NZ – prilika o izgubljenem sinu. Oseba, ki je tako zelo poteptala vse dobro in sveto, ni več vredna zaupanja. Nihče nima več obveznosti do nje; zakaj bi se usmilili takšne osebe? Tu se začne pravno-formalna raven; druga oseba, ki je vse poteptala ni vredna pozornosti, usmiljenja, kaj šele, da bi jo prevarani partner sprejel. Toda kljub temu se to dogaja: *gre za skrivnost sočutja*. Ne gre več za pravno-formalno raven, ampak osebnostno. Duša ne deluje po zakonu računalnika. Logika duše deluje drugače, kot »materialni zakon« - pride lahko do popolnoma obratnega ravnanja, kot bi človek pričakoval. *Od kod pa to občutje sočutja do take bedne osebe?* Razlogi za odpuščanje so osebnostne narave; če skušaš najti pravno-formalno razlago, vseeno na koncu prideš do tega, da ima človek neko osebnostno jedro – dostojanstvo. Noben zločinec ne more uničiti dostojanstva, tudi če bi hotel. **Odpuščanje je največja oblika ljubezni!** Ne pa posesivna ljubezen – najhujša bolezen je ljubosumnost. Zaupnost pomeni, da smo si potrebni usmiljenja. Če ne moremo odpustiti, smo morda večja reva kot tisti, ki je zagrešil packarijo, ko se imamo za razsodnika. Samo močna oseba zna odpuščati, ne pa šleva! **Kdor ne zna odpuščati je ena navadna šleva!**

## 5.5 EZK 17

To poglavje spada med osrednja poglavja glede na pomen. **Tema je zvestoba.** Deli se na dva temeljna dela:

1-10 poetična oblika, prispodoba/alegorija/metafora

11-21 proza, razlaga alegorije

22-24 poetični del; nekateri menijo, da je bil ta del naknadno dodan. Možno je pa tudi, da je to celotno besedilo

Prvi in drugi del sta tesno povezana, tretji pa isto tematiko postavlja v širšo prihodnost. Zdi se, da bralec težko vidi bistvo v alegoriji, razlaga je zato dobrodošla. Razlaga pomeni novo spodbudo, da gremo alegorijo znova brati.

Prilika je postavljena v naravo, razlaga pa kaže na razmerje med ljudmi. Sama zgodba ni ista. Npr. *prilika o sejalcu*: prilika = kozmični vidik; sejalec = v prenesenem pomenu gre za visok duhovni vidik: iz narave na duhovno raven. Isto je tukaj.

Gre za obdobje tik pred padcem Jeruzalema, ko je Babilonu vladal Nebukadnezar (-587 je osvojil Jeruzalem). Pred tem pa je prišlo do neke zaveze med Izraelom in Nebukadnezarjem.

<sup>1</sup>Zgodila se mi je beseda GOSPODOVA, rekoč:

<sup>2</sup>Sin človekov, zastavi uganko in povej priliko Izraelovi hiši!

<sup>3</sup>Reci: Tako govori Gospod BOG:

Velik orel z velikimi perutmi, z dolgimi krili,  
poln perja pisanih barv,  
je prišel na Libanon.

Zgrabil je vrh cedre,  
<sup>4</sup>ji odtrgal vrhnjo mladiko,  
jo odnesel v deželo kramarjev,  
jo postavil v trgovsko mesto.

<sup>5</sup>Potem je vzel nekaj semena dežeze,  
ga dal v setveno polje;  
kot sadiko ob obilni vodi,  
kot vrbo ga je zasadil.

<sup>6</sup>Pognalo je in postalo vinska trta,  
bohotna in nizke rasti;  
njene veje naj bi se obračale k njemu,  
njene korenine pa ostale pod njo.

Tako je postala vinska trta,  
poganjala veje  
in raztezala mladike.

Prvi orel je Nebukadnezer, drugi orel je faraon. Vrh cedre je Izraelski kralj. Nebukadnezer vzame Jojahima v Babilon, sklene zvezo z njim. Zrasla je vinska trta in uspevala = zveza, vazalska pogodba. Izrael plačuje davek, a ima svojo samostojnost, živi pod protektoratom

<sup>7</sup>Bil pa je še en velik orel  
z velikimi perutmi in gostim perjem.

In glej, ta trta je obrnila  
korenine proti njemu  
in stezala veje k njemu,  
da bi jo namakal bolj kot greda,  
v katero je bila vsajena.

<sup>8</sup>V rodovitno polje, ob obilni vodi  
je bila zasajena,  
da bi poganjala veje in rodila sad,  
da bi postala plemenita trta.

<sup>9</sup>Reci: Tako govori Gospod BOG:

Bo mar uspevala?

Ne bo oni izruval njenih korenin  
in porezal njenega sadu, da se bo posušila,  
da se njeno sveže listje posuši?

Ne bo treba močnega lakta ne veliko ljudi,  
da jo s korenino vred izpulijo.

<sup>10</sup>Glej, zasajena je bila, pa bo uspevala?

Se ne bo, ko butne vanjo vzhodnik,  
docela posušila?

Na gredi, kjer je zrastle, bo usahnila.

Preobrat. Je res, da katera rastlina obrača korenine navzgor? Prerok najde nekaj s čimer lahko ponazori situacijo. Hoče reči, da se je nekaj zgodilo prostovoljno: preneseno na Izrael kot da bi šlo za zablodo, ne za naravno oviro. Za napako, greh – do tega je prišlo, ker je Izrael otopel do Boga. Ni več pravega razmerja. Človek ni več sposoben presoditi situacijo. Tekst je očitno napisan pred okupacijo Izraela.

<sup>11</sup>Zgodila se mi je GOSPODOVA beseda, rekoč:

<sup>12</sup>Reci uporni hiši: Mar ne veste, kaj to pomeni? Reci: Glejte, babilonski kralj je prišel v Jeruzalem, vzel njegovega kralja in njegove kneze ter jih odpeljal k sebi v Babilon.

<sup>13</sup>Potem je vzel kraljevega potomca, sklenil zavezo z njim in mu naložil prisego. Tudi veljake v deželi je odpeljal,

<sup>14</sup>da bi bilo kraljestvo oslABLJENO in se ne bi vzdignilo, marveč bi držalo zavezo z njim in obstalo.

<sup>15</sup>Toda uprl se mu je in poslal svoje odposlanke v Egipt, naj mu dajo konj in veliko čet. Ali bo uspel? Mar se bo rešil tisti, ki tako dela? Prelomil je zavezo in naj bi se rešil?

<sup>16</sup>Kakor jaz živim, govori Gospod BOG, prav v kraju, kjer biva kralj, ki ga je postavil za kralja in čigar prisego je poteptal in prelomil njegovo zavezo, pri njem, sredi Babilona bo umrl!

<sup>17</sup>Faraon pa mu z veliko vojsko in s številno množico ne bo pomagal v boju, ko bo nasut nasip in bodo zgrajeni okopi, da se pokonča veliko življenj.

<sup>18</sup>Kajti poteptal je prisego in prelomil zavezo; glej, dal je roko, in vendar je vse to storil! Ne bo ubežal!

<sup>19</sup>Zato tako govori Gospod BOG: Kakor jaz živim, meni dano prisego, ki jo je poteptal, in mojo zavezo, ki jo je prelomil, bom spravil na njegovo glavo.

<sup>20</sup>Svojo mrežo bom razpel čezenj, da se ujame v moji pasti. V Babilon ga bom pripeljal in ga tam sodil zaradi nezvestobe, ki jo je zagrešil proti meni.

<sup>21</sup>Vsi njegovi ubežniki iz vseh njegovih čet bodo popadali pod mečem, preostali pa se bodo razkropili na vse vetrove. Tedaj boste spoznali, da sem jaz, GOSPOD, govoril.

<sup>22</sup>Tako govori Gospod BOG:

Jaz sam bom vzel vršič

visoke cedre

in ga potaknil,

od njegovih vrhnjih mladik

bom odtrgal nežno vejico

in jo zasadil

na visoko in vzvišeno goro.

<sup>23</sup>Na Izraelov gorski vrh

jo bom zasadil,

pognala bo veje in obrodila sad,

postala bo veličastna cedra.  
Pod njo bodo prebivale vsakovrstne ptice,  
vse krilate živali  
bodo prebivale v senci njenih vej.  
24Tedaj bodo spoznala vsa poljska drevesa,  
da sem jaz, GOSPOD,  
ponižal visoko drevo  
in povišal nizko,  
da sem posušil zeleno drevo  
in dal, da je suho pognalo.  
Jaz, GOSPOD, sem govoril  
in tudi naredim.

## 5.6. EZK 18

To poglavje je poziv k spreobrnjenju.

Vsak bo sojen po svojih dejanjih. Zakaj tudi Sin ne nosi posledic očetove krivde? Želijo, da bi bilo kolektivno povračilo bolj v veljavi. Vendar – ali je to povračilo res v veljavi?

Zavest o individualnem povračilu naj bi se v judovstvu razvilo kasneje – čut za kolektivnost je bil zelo velik.

Treba je upoštevati:

- Stanje v naravnem redu<sup>36</sup> – zaradi krivde očetov in svoje krivde
- Pravno/vzgojno načelo – zdi se edino pravično, da vsak trpi za svoje grehe.

Sedanja generacija je odgovorna za svojo usodo; dela napake in greši in se neupravičeno sklicuje na napake prednikov. Zato je upravičen klic: »spreobrnite se«. Morda greh deluje kot prekletstvo za naslednje generacije, lahko pa tudi priložnost, da se iz tega kaj naučiš.

V pravno – vzgojnem načelu kolektivno povračilo ne more veljati. Ko bo šlo za sodbo človeka pred Bogom, bo Bog pravično razsodil po njegovih grehih po individualnem načelu. Ljudem, katerim ni možno dokazati krivde, ni pravično soditi – jim ne moreš soditi, če so pravični.

## 5.7. EZK 20, 1-33

Na začetku in koncu je *inkluzija* vmes pa ilustracija oz. razlaga tega. Izziv je s strani starešin. Ezekiel kot prerok se ne bo pustil izzvati. Izgnanci trpijo po krivici. So žrtev nečesa. Imajo se za pravične. V nadaljevanju pa: *predoči jim krivdo očetov*« vse generacije so grešile. Neupravičeno je misliti, da je sedanja generacija izjema.

---

<sup>36</sup> Izraelci so bili v izgnanstvu, zdaj imajo vtis, da trpijo zaradi krivde očetov – da se jim godi krivica (kislo grozdje, skominasti zobje).



Teološki argument je odgovor: vsem generacijam je Bog prizanašal, zaradi svojega imena. Bog je kot stvarnik zavezan Izraelu/svetu, v tem je bistvo obljub. Zaveza z Izraelom je postavljena na temeljno postavko stvarstva. Bog je odpuščal ne zaradi Izraelove pokore, ampak zato, ker je po svojem bistvu notranje ontološko zavezan na Izrael in zatem na stvarstvo.

## 6. KNJIGA TOLAŽBE – IZ 40-55

Prerok budi upanje/vero v Božje delo. Če verjameš, da Bog deluje, lahko verjameš v prihodnost in spoznaš znamenja časa. Smo sposobni odgovoriti na različne izzive. Če pa vere ni, če je otopelost očitna, potem ne vemo kaj.

Bistvo preroškega poslanstva je vera, da je človekova duša zmožna tudi čudežnih preobratov. Prerok je anonimni avtor. Vse je osredotočeno na vprašanje vere – **prerok budi vero**.

To pove s teološkimi argumenti: najbolj univerzalni je *Bog je začetek in konec*. Gre za absolutni monoteizem. Razlog vere je v tem. Da je Bog absolutnost, je alfa in omega. Je stvarnik, rešuje Izraela.

Gre za obdobje ob obratu, ko Perzija zavzame Babilonijo. Perzijci so bili bolj odprti za različne kulture in religije kot Babilonci. Kralj Kir izda edikt, da se ljudstva lahko vrnejo v svoje domovine. V tem je morda znamenje. Prerok je prepričan, da nad vsemi dogodki bdi Božja roka. Obrača se na ljudstvo z izredno toplino; nagovor je zelo oseben.

### 6.1 EKSEGEZA

Ta poglavja sestavlja okoli 50 *odrešenjskih orakljev* = nagovorov; čista poezija; ponavljanje ključnih teoloških pojmov. Značilen je nagovor »Tako govori Gospod« ali »Tako govori Gospod, moj Bog«...

40,1-2 gre za grozno trpljenje ljudstva, razočaranje je rodilo sadove. Najlepši teksti so nastali v tem obdobju (npr. Job) – navdih je v bolečini. Zlom zunanje moči je povzročilo obrat v duši, trpljenje je povzročilo duhovno preobrazbo: gre za preobrat od zunaj navznoter. Pri vsem tem je poizkus neposrednega, toplega nagovora, prerok ne dela kompromisov glede dejstva krivde, nujnosti pokore, pa tudi dejstvo odpuščanja. Spoznanje, da je Izrael v svojem trpljenju zadostil za svojo krivdo.

6-8 Bog je alfa in omega s to zavestjo, da je od Boga vse odvisno: vidiš, kako minljivi smo. Še tako lepa cvetka usahne. Človek pa zaradi duhovne narave biva vekomaj. V čisti poeziji s pesniško metaforiko naredi povezavo s prvim eksodusom: imamo podobo Sinaja = grič; ravnina = Babilonija → prerok operira podobo, ki je med vsemi zgodovinskimi dogodki najbolj zaznamovala njihovo zavest. Rešitev iz Egiptovske sužnosti je prototip vseh drugih rešitev! Je tudi prototip za vstajenje Jezusa Kristusa in celo za rešitev iz sužnosti greha oz. opravičenje. Znotraj SZ sta najbolj značilna rešitev iz Egipta in babilonsko izgnanstvo → zato tu »hribi in doline« - prerok to podobo prenese v

novo situacijo. Temeljna ideja je odstranitev ovir. Bog neovirano prihaja k nam – v tem je bistvo oznanila. To je ustrezna tipologija tudi za odrešitev Jezusa Kristusa.

V ozadju je prepričanje, da vsaka stvar potrebuje svoj čas = t.i. zgodovinski determinizem.

## 7. JONA

Jonova knjiga ni zgrajena tako kot druge preroške knjige. Namesto cele vrste prerokb ta pripoved vsebuje tri prizore, v katerih se prerok ne obnaša posebno lepo. V prvih dveh prizorih molči kljub Božji besedi, ki mu je bila oznanjena. Nasprotno pa so njegovi sopotniki na morju in Ninivljani videti bolj verni kot on. V tretjem prizoru ga vidimo pred Bogom. To je vrhunec knjige, najmočnejše Božje razodetje o odrešenju, ki ga Bog ponudi poganom. Psalm v drugem poglavju pa celoti daje verski in preroški pomen.

### Namen

Knjiga najprej razlaga, kaj prerok doživlja. To je človek, ki je prepričan, da Bog želi rešiti človeštvo (prim. 4,2). Ker pa je njegova naloga razkrinkati hudobijo, mora plavati proti toku svojih sodobnikov, in to ga osami. Naj ga teža njegovega poslanstva tare (prim. 1,1-16) ali pa jo sprejme (prim. 3,1-10), beseda je lahko učinkovita ne glede nanj. Kakor vidimo na mornarjih, morju, vetru, ribi, Ninivljanih, živalih, grmu: ta beseda premakne vse že s tem, da preprosto je.

Drugi nauk nam podaja vsebina besede, ki jo mora prerok oznanjati po Božjem naročilu, in odzivnost naslovljencev. Bog, o katerem so spoznali, da je do Izraelcev dobrohoten, razodeva, da je tak tudi do tujcev. Njihovo mesto in število sta označeni s simboličnimi števili: trije dnevi (prim. 3,3), sto dvajset tisoč prebivalcev (prim. 4,11), kar vse označuje vesoljni pomen odrešenja.

### Pisec in čas nastanka

O času nastanka knjige in njenem piscu ni zanesljivih podatkov. V 1 Kr 14,25 je sicer omenjen Jona, Amitájev sin, prerok iz Gat Heferja, vendar je težko z gotovostjo trditi, da gre za isto osebo. Enako negotovo je tudi datiranje knjige. Različni raziskovalci jo postavljajo v čas od 9. st. pr. Kr. do obdobja po vrnitvi iz babilonskega izgnanstva.

### Jona v evangeliju

Jezus sam je razlagal to zgodbo: nevernikom, ki so od njega zahtevali čudeže, je odgovarjal s primerom »Jonovega znamenja«. S tem je pojasnil smisel svojih lastnih posegov: noče, da bi bili to čudeži, ampak hoče uresničiti besedo, ki jih spremlja, in klicati k spreobrnjenju (prim. Mt 16,4; Lk 11,29-30). Po Jezusovem vstajenju so pomen Jonovega znamenja bolje razumeli, kot priča Matej (prim. 12,40). Prav tako je mogoče, da je najstarejša veroizpoved, »da je tretji dan vstal, kakor je v Pismih« (1 Kor 15,4), povezana s tem znamenjem. Tudi Jezus je poudarjal vesoljni pomen svojega evangelija, ko se je skliceval na Jona (prim. Mt 12,41-42).

# KAZALO:

<b>1. KAJ JE PREROK?</b>	<b>3</b>
<b>2. IZAIJA</b>	<b>6</b>
2.1. Uvod v knjigo preroka Izaija	6
2.2. Iz 6	8
2.2.1. Iz 6,7- 8	9
2.2.2. VPRAŠANJE KRIVDE IN OČIŠČENJA KRIVDE	10
2.2.3. Iz 6,8-10	11
2.3. Zakrknjenost	13
2.4. Iz 7	14
2.4.1. Iz 7,14	16
2.4.2. Iz 7,15	17
2.4. Iz 8,23-9,6	19
2.5. Iz 11,1-9	21
2.6. Mesijanstvo	22
2.7. Pravičnost	23
<b>3. JEREMIJA</b>	<b>24</b>
3.1 Jer 11,1-6	24
3.3. Jer 15	25
3.3.1. Jer 15, 15-19	26
3.4. Jer 20, 7-18	27
<b>4. OZEJ</b>	<b>29</b>
4.1. Oz 1	31
4.2. Oz 2	32
4.2.1. Oz 2,4-25	33
4.3. Oz 3	36
<b>5. EZEKIEL</b>	<b>37</b>
5.1. Teologija knjige	39
5.2. Ez 1,1 – 3,27	41
5.2.1. Ez 3,12-21	42

5.3. Ez 33,1-9	43
5.4. Ez 16	44
5.5. Ezk 17	45
5.6. Ezk 18	48
5.7. Ezk 20, 1-33	48
<b>6. KNJIGA TOLAŽBE – IZ 40-55</b>	<b>49</b>
6.1 Eksegeza	49
<b>7. JONA</b>	<b>50</b>
<b>KAZALO:</b>	<b>51</b>

Eksegeza SZ – preroki  
izpit  
Sestavil: Aleš Pečavar  
Ljubljana, maj 2006

**VIR:**  
prof. Krašovec – predavanja  
lastni zapiski  
drugi zapiski  
SSP

**OPOMBE:**  
V tekstu so možne slovnične in pomenske napake!